19 АПРЕЛЕ ДЕРРИГАШ А СУББОТНИКЕ АРАДОВЛА!

Масса а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ЕРА, 17 апрель, 1975 шу. • № 46 (5402). • Мах 2 кеп.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Пленумах бола ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

1975 шера 16 апреле КПСС Центральни Комитета аргlанара Пленум хилар.

Новкъоста Л. И. Брежнева яьча докладагlа Пленумо къоастадир аргlанара КПСС XXV съезд гулъярах дола дош. Цу дешах лаьца Пленумо баь соцам тахан кепайоазон тlа арабоал.

Пленумо ладийгlар ЦК Политбюро члена, СССР кхыча мехкашцарча гlулакхий министра А. А. Громыкос «Советски Союза дунен халкъашта юкъерча хьала а арахьарча политика а хьакъехьа» яьча докладага.

Цу дешах лаьца пренешка къамаьлаш дир: новкъосташа А. П. ЛЯШКОС — Украински ССР Министрий Совета председателa, П. П. ГРИШКЯВИЧУСА — Литвай Компарте ЦК хьалхарча секретара, Б. А. АШИМОВА — Казахски ССР Министрий Совета председателa, Г. А. АЛИЕВА — Азербайджана Компарте ЦК хьалхарча секретара, В. А. СМИРНОВА — гор. Ленинградерча С. Орджоникидзе цlерагlча Балтийски завода кемаш вlашагlдехкарий бригадира, Г. М. МАРКОВА — СССР писателий Союза правлене хьалхарча секретара.

Дийцача дешах лаьца боагlаш бола соцам бир КПСС ЦК Пленумо.

Пленумо КПСС ЦК Политбюро члена декхарех мукъавалийтар нов. А. Н. Шелепин цо дехар дарах.

Цу тlехь КПСС ЦК Пленумо ший болх чакхбаьккхар.

КПСС АРГIАНАРА XXV СЪЕЗД ГУЛЪЯРАХ

1975 шера 16 апреле

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТА ПЛЕНУМА БАЬ СОЦАМ

Советски Союза Коммунистически парте аргlанара XXV съезд 1976 шера 24 феврале гулйойла.

СОВЕТСКИ СОЮЗА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА ХЬАЛЕИ АРАХЬАРЧА ПОЛИТИКАИ ХЬАКЪЕХЬА

1975 шера 16 апреле

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТА ПЛЕНУМА БАЬ СОЦАМ

«Советски Союза дунен халкъашта юкъерча хьалеи арахьарча политикаи хьакъехьарча» дешага а хьежа, КПСС Центральни Комитета Пленумо къоазбал а ду, дизза хьал а доцу машара Программа тlайкача парте XXIV съезда арахьара политически никъ кхоачашбара Политбюрос, КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева чакхдаьха гlулакхаш.

Пленумо раьза хиина белгалдоаккх, XXIV съездо дунен хlанзарча хьала яь марксистско-ленински анализи цо хьаоттадаь дунен халкъашта юкъерча гlулакхий КПСС декхараши ниiса а гаьнардар гуш а хилар событей ледамо дог теша а деш бакъдаьлга.

Социалистически арахьарча политика тlехдаьнна доккхийча толамий лард я экономикан оборонни низен даькъе Советски Союза, социалистически содружества кхыча мехкашта карагlдаьнна доккхий хlамаш, вежарешха йолча паччахьалкхений чlоагlа цхьоагlон цар чакхдоаха гlулакхаш цхьан бартаца хилари, машара гlулакха, халкъий овлангара хьашташ хьаллоацилга лерагlен принципальни хилар.

Вай партен паччахьалкхенои кхыча социалистически мехкашца, дерригача демократически, машар безача низашца цхьана лоаттабеча къовсамо новкъостал даьл дунен халкъашта юкъера хьал тоадара. Империалистически «шийлача тlема» политика кlаъюсаш латт. Тайп-тайпара социальни строяш йола паччахьаркхенаш машаре яхара принципаш чlоагlъяро духьале ю агрессеи диктатеи политикана, лоархlаме стимул ду машар беза низаш кхотадара, новкъостал ду реалистически уйла йолаш долча буржуазни паччахьалкхений гlозараша кхохкам кlаьдбара процессе дакъа лаца. Из процесс юха ластаргйоацаш хилийтара къаьстта лоархlам болаш хургда Европерча кхерамзлени цхьана гlулакхаш леладареи дешашта йола совещани укх гаргарча хана толаме чакхъяккхар.

КПСС Центральни Комитета пленумо бакъду, дунен халкъашта юкъера довнаш ниiсхонаеи машареи къоастадара хиланза даргдоаца объективни хьалаш хlанз долаш хилар.

Политически кхохкам кlаьдбелга гlема даькъе кхохкам кlаьдбарца чlоагlде дезаш а герзаш дlадахареи герзаш дlадахар духьа лоаттабеча къовсамеи гlулакха, дерригача мехкашта юкъе леладу дунен халкъашта юкъера экономически, lилма - технически, культурни гlулакхаш, цхьаккха дискриминаци а чурча гlулакхашта юкъе тlертилга а лоацаш, вlаши гlойле йолчеи цхьатаррарча бокъоний ларда тlа дегlакхувлара пайда эца безаш да аьнна хет Пленума.

Цунца цхьана КПСС ЦК Пленумо белгалдоаккх, хlанзарча дунен тlа лела позитивни процессаш юкъагlъяха гlертилга дуташ тlема, реакце, агрессе низаш ца хилар. Цар сихдаь хьаду герзаш, дунен халкъашта юкъе латта кризисаш дlаяхара духьале ю. паргlатон демократии бахьан долаш халкъаша лоаттабу къовсам кхыча мехкий чурча гlулакхашта гlожагlча тайпара юкъе гlертарца юкъагlбаккха, машаре дахара политика харцахьа хетийта гlерт уж.

КПСС-о, Советски паччахьалкхено дlахо а фе зуврга машара моастагlий тийша балхаш, чlоагlен хоадамболлаши хьаллоаттадергда советски халкъа хьашташ, массане а юкъарча машареи халкъий паргlатони хьашташ.

ЦК Пленумо белгалдоаккх, дунен халкъашта юкъера гlулакхаш машаре дахара принципаш тlа оттадеш эргадахара тайп-тайпарча мехкий кугалду политически деятелаш каст-каста вlашагlбеттабалар, цу даькъе паччахьалкхенашта керте латтараша шии оагlорахьареи дуккхача оагlонашкахьареи переговораш яр а, боккхача лоархlаме хинней дlахо хила дезаши хилар.

Дай - мехка Сийлахь-боккхача тlем тlа Котало яьккха 30 шу дизарга доагlа советски халкъ коммунистически общество хьалъеча а фашизманеи милитаризманеи духьала лийта йола машара, демократе, паргlатон идеалаш чакхъяхар духьа лоаттабеча къовсаме а белггала исторически хlамаш карагl а дийнна.

Машареи кхерамзлени гlулакха, агрессенеи империализманеи духьал халкъаша лоаттабеча къовсама хьашташта тешшаме гlулакх деш я КПСС Ленински арахьара политика. Социализма чулоацами цун доккхий де лерхlараши хьа а хьоккхаш цо новкъостал ду, къаьстта хlанзарча экономически кризисагеи капиталистически мехкашкарча кхыча халонашкеи хьежача къаьгга гучайоалаш йола кердача общественни строя совлеиаш кхетаелга дуккхача наьха кхетам чу доссалара.

Ленина парте цlаькха а дlакхайкаду социальни къамийи кортамукъале бахьан къовсам лоаттабераща хувцалургйоаца солидарность шийн хилар. Цо хьалхагlа а санна дерригга дергда марксизма-ленинизма, пролетарски интернационализма принципаш тlа дунен коммунистически болам айхагlа кхотабара.

Центральни Комитета Пленумо Политбюрона тlадулл ишта, хlанзалца а санна, хьалхашка латта декхар кхоачашдара тlалерзадаьи хьинареи машара Программа кхоачашъе гlертилга, Советски халкъо берригаш а раьза болаш хьаллоацаш йола XXIV съезда арахьарча политика курс чакхйоахилга.

9-гlа пхе шера план кхоачашъеш доаха толамаш белгал а деш, пленумо лерхl тlеххьарча, пятилетка чакхйоалача шера заданеш кхоачаши тlехкхоачаши яра партийни организацей, берригача болхлой, колхозхой, интеллигенце теркам тlабахийтанза баргбоацаш хилар, цо торо хулийтаргья халкъа вахара хьал тоадара даькъе керда боккха гlа баккхеи машар дуккхабезаш йолча вай сийлахь-йоккхача Даьхен позицеш кхы а дуккхагlа чlоагlъен.

ПАРТЕ ТIАХЬЕХАМАШ

МАССЕХК ди даьлча хьатlакхоач империализмана духьала, машар, демократи, социализм бахьан лоаттабеча къовсаме къахьегамхой дунен халкъашта юкъерча солидарноста Ди — 1 Май. Масса хана а санна цу бlаьстан сийрдача цlейна накъаболх советски нах къахьегамеи политически хьинар айденна болаш, мехка хьалхашка латта доккхий а бехктокхаме а декхараш кхоачашдара шоай низ, хьинар, говзал кхо ца еш дlаяла кийча болаш. Карагlдаьннача толамех доаккхал ду цар, коммунизм хьалъяра берригa теркам, ерригa уйла тlаяхийта керда коталонаш йоахаш ханал хьалха пятилетка чакхъяккхара декхараш кхоачашдеш ба. Цунна тlахьех парте Центральни Комитето берригa къахьегамхой, цунна берригa советски нах оарцагlа боахаш да КПСС Центральни Комитета 1 Майза хетадаь дола тlахьехамаш.

СОВЕТСКИ СОЮЗА КЪАХЬЕГАМХОЙ! ХЬИНАРЕ КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕ ПАРТЕ XXIV СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЯР ДУХЬА, ВАЙ ДАЬХЕН ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБОРОННИЙ НИЗ ДIАХО ЧIОАГIБАР ДУХЬА!

ЛАККХАГIА АЯЕ 1975 ШЕРА ПЛАН ХАНАЛ ХЬАЛХА КХОАЧАШЪЯРИ ИЙСЛАГIА ПЯТИЛЕТКА ТОЛАМЕ ЧАКХЪЯККХАРИ ДУХЬА ДЕРРИГАЧА ХАЛКЪО ЛЕЛАЕЧА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА БАЙРАКХ!

Нохч-Гlалгlайчен къахьегамхоша хlара шоай балха ди белгалдоаккх кердача къахьегама толамашца. Укх шера хьалхарча квартале тlагlертта къахьийгад республика промышленноста лоархlамегlа долча доакъой къахьегамхоша — мехкдаьтта, мехкдаьтта чакхдоахача, химически, машинаш еча, кхачан, яйгача промышленноста, кхыча доакъой предприятей коллективаша. Бlарччача республика промышленносто 102,4 процент кхоачашъяьй квартала план.

Укх шера план ханал хьалха кхоачашъен планал совгlа 22 миллион сома маьха продукци елен декхараш тlаийцад республика промышленни предприятей коллективаша. Хlаьта аьхха цхьан квартала планал совгlа реализаци яь продукци 8,3 миллион сома маьха я.

1974 шера цхьоалагlча кварталаца нийслича укх шера хьалхарча квартале дикка кlезигьенна продукцена реализаци яра план кхоачаш ца яь предприятеш. Цул совгlа дуккхача предприятей коллективаша соахкарчул дикка дуккхагlа арахийцай промышленни продукци. Царех я Н. Анисимова цlерагlча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, «Красный молот» завода, «Пищемаш», «Трансмаш» а Грозненски консервни а заводий, Назрановски трикотажни фабрика коллективаш.

Дикача толамца чакхъяьккхай хьалхара квартал республика хьайбаш леладераша. Ханнахьа а дика а чакхдоалаш латт кхашкара бlаьстан балхаш. Дуккха дуккхагlа йола колхозаши совхозаши бlаьсти хьалха дlаюв культураш дlайийна яьннай, хlаьта хьажкlаш, шекара свекла дlае дика кийчо яьй цар.

Укх шерара бlаьсти боккха общественни лоархlам болча гlулакхаща белгалйоалаш я. Кхоанара ди даьлча Сийлахь-воккха баьчча В. И. Ленин ваь 105 шу дизара хетадаь Ерригсоюзни субботник да, гаргакхоачаш латт Дай-мехка Сийлахь-боккхача тlем тlа советски халкъо Котало яьккха 30 шу дизара цlей, шерра даьржад союзнии автономнии республикай Лаккхехьарча Советашкеи къахьегамхой депутатий моттигерча Советашкеи хоржамаш дара кийчо егa. Цу дерригнеша кхы а чlоагlагlа айдаьд советски наьха политически а къахьегама а хьинар, кхы а чlоагlагlа айдаьд цар дегаш, чlоагlъяьй советски общества йохартlеаца цхьоагlо.

Цхьоалагlа Май хьатlакхача массехк ди дисача хана КПСС Центральни Комитето берригa къахьегамхой керда коталонаш яхара тlа а хьехаш кхы цlаькха а хьалхадоах царна хьалхашка латта керда декхараш.

СОВЕТСКИ СОЮЗА КЪАХЬЕГАМХОЙ! ТIАГIЕРТТА КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЭКОНОМИКА — ДАЬХЕН НИЗЕН ХАЛКЪА ХЬАЛ - ТОРО ХАДДАНЗА ЛАКХЪЯРЕИ ЛАРД ДIАХО ЧIОАГIЪЯР ДУХЬА!

КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕИ ПРОИЗВОДСТВА ЭФФЕКТИВНОСТИ ЛАККХЪЕЛГА ВIАШТIЕХЬДАХА, ДУККХАГIА, ДИКАГIА, ДIАДОДАР КIЕЗИГАГIА ДОЛАШ ТЕЛА ГIЕРТА ПРОДУКЦИ!

Республика предприятешка, колхозийн совхозийн кхашка, хьайбаш леладеча фермашка къахьегаш ба пятилетка заданеш ханал хьалха кхоачаш а яь хьатlадоагlача шера чотах къахьегаш бола эзараш нах. Хlара ди тlехьагlа шерлу цар мугlараш.

ХОАСТАМ ХИЛБА ИЙСЛАГIА ПЯТИЛЕТКА ТОЛАМЕ ЧАККХЪЯККХАР ДУХЬА ЛЕЛАЕЧА ДЕРРИГ ХАЛКЪА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬЕ КЕРТЕ А ЭТТА БОЛХАЧА ПРОИЗВОДСТВЕ ХЬАЛХА ЛАТТАРАШТЕИ НОВАТОРАШТЕИ.

Промышленноста болхлой декхар да технически прогресс сих а еш, мощностех дикагlа пайда эцар, наха эша продукци дуккхагlа хьаяр.

Юрта боахама къахьегамхой тlахьех парте Центральни Комитето лаьттанцареи хьайбашкареи йоала продукташ яхареи уж паччахьалкхенга йохкареи пятилетка заданеш кхоачашъяра тlехьа хьинаре къовсам лоаттабе.

Парте тlахьех берригa советски нах коммунистически гlулакхаш кхетамца леладара тlехьара болам шерагlа дегlаккхувла, общественни доалахье лораеи бедал, йоаго хlама, электроэнерги, металл, кхыйола материалаш кхоелга lалашдеи.

Майна хьалхарча къахьегама вахте уттарий мугlараш хlара ди тlехьагlа шерлу, кхы а овсарегlа къахьегарца Даьхен рузкъа дебаде уйла я цар, машар, демократи, социализм бахьан долаш лоаттабеча къовсаме хьинарегlа дакъа лаца уйла я цар. Из кхоачашдара тlахьех советски нах вай парте.

ДАЬКЪАЛА ХИЙЛА СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТИ — БОЛХЛОЙ КЛАССЕИ ДЕРРИГАЧА СОВЕТСКИ ХАЛКЪЕИ ТЕШАМЕ АВАНГАРД!

ЧIОАГI А ЛОЙЛА, ТОА А ЛОЙЛА, ВАЙ СИЙЛАХЬ-ЙОККХА ДАЬХЕ — СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКАЙ СОЮЗ!

«ЦIеча шоаттана» накъадолхаш

ШОАЙ ДЕША ДАЙ БА

В. И. Ленин ваь 105 шу дизара хетадаь Ерригсоюзни коммунистически субботник долча дийнахьа кходаьча доагора чотах беза мукъ тlебола цхьаьцца поезд дlа-юхв йига декхараш тlаийцадар Грозненски локомотивни депо тепловозникий бригадаша. Тепловозий машинистий дош чlоагlа да. Денгара денга шерагlа яржаш латт «цlеча шоатта денна» чотах поездаш дlа-юха кхувлара тlехьара социалистически яхь.

Укх деношка Дербентера Грозне № 31 йола скоря поезд йоалвийр тепловоза машиниста А. Р. Дементьева, цун гlончо А. В. Захарова. Цар дийхар депо кулгалхошкара цу дийнахьа шоаш даьккха алапи пятилетка фонда юкъадахьар. Хlаьта машиниста-инструктора, коммуниста Тарасов Александра бригада Грозера Дербенте йигар № 190 йола пассажирски поезд, цигара Баку—Москва яха скори поезд юха йоалайир Грозне. Цу рейсаех шедаьжха 16 соми 21 кепиги ниiслагlча пятилетка фонда юкъедихьад цо. Субботника чотах шин пассажирски поезд дlа-юха а йига хlанзалехьа 21 соми 50 кепиги пятилетка фонда юкъедихьад машинист-инструктор Сальный Владимир керте латтача локомотивни бригада.

Иштта шоаш гlайца декхараш дизза кхоачашдеш ба тепловозий машинисташ Бережной Михаил, Карпенков Иван, Довбыш Григорий, Потемкингlар Виктори Леонидя, кхы дуккха бараш а.

Г. АНОХОВ.

КЪАХЬЕГАМА ЦIЕЙНА

«Цlеча шоатта дийнахьа» дуккха хlама де лерхl Грозненски педагогически училища дешархошеи хьехархошеи Сийлахь-воккха Ленин ваь 105 шу дизара сийна деча коммунистически субботнике болх беш хургва 1000 гаргга сагl. Хlаьта цар цlен а ергья, цхьалха а йоаккхаргья Цхьоалагlа садови яха йlаьха улица, училища ков, цунна гонахье.

Йолаш йолча гаьнашта кlир тохаргья, дlайогlаргья дукка гаьнаш, кlотарагаш зизаш.

Ю. ЮСУПОВ.

Транспортникий дош

Старогрозненски бурув деттараштa, мехкдаьтта доаккхараштa, гlишлош ераштa гlулакх де дезаш я «Грознефть» объединене чуйоагlа тха старогрозненски автотранспортни контора коллектив. Мехкдаьтта доаккхача, керда хьалъеча буровейшта, цар кхыча объекташта оаха тlаккхухь тайп-тайпара мухьаш, иштта балха дlа а юха цlа а кхувл болхлой.

Укх шера 3 бетта план 119 процент кхоачашъяьй транспортникаша.

Дика болх бу беза мухь дlаккхухьа машинаш лехкача шофераша Абраменко Ивана, Аюпов Афтафта, Камошный Кузьмас, Телехин Юре. Царел тlехьабисац «Зил-130» машинаш тlа болх беш бола Вахабов Нуна, Магомадов Баудин, Алиханов Зайнди, Абраменко Виктор, Колодезный Владимир, кхыбараш.

Тlаккхоачаш латт субботник хургдола ди. 19 апреле болх беш хургья 90 автомашина. Цас объекташка дlаккхухьаргья эшаш йола материалаш, нувхаш дlаккхухьаш гlо дергда районе лостам беча наха.

Цу дийнахьа 600 га дlайогlа, 10 тонн тиша аьшк гулде лаьрхlад тха коллективо. Дерригa а дlалаьрхlача 550 сома маьха къахьега а из ахча ниiслагlча пятилетка фонде дlачудала а дезаш да оаха тхоашта хьалхашка оттадаь декхараш.

В. ПЕГОВ.

ХЬАЖКIАШ ДIАЮВШ БА

Шоай агрегаташ кхашка араяьхай Урус - Мартановски района «Горец» совхоза хьажкlаш лелаераша. Укх шера цар дlае еза 1100 гектара тlа хьажкlаш. Царех 600 гектар ялата лаьрхlа я.

— Ийслагlа пятилетка чакхйоалача шера доккхий декхараш тlаийцад тха звеноша, — йовх совхоза кертерча агронома А. Амаева. — Оаха дош деннад гектара тlара 35 центнер фуалъяьха хьажкlаш чуэца. Хlаьта тха боахама дикагlа волча звеньевойс Баштаров Сулумбека кхы а дуккхагlа хьажкlаш чуэца лерхl — хlара гектара тlара 50 центнер.

8 механизированни звено а совхозе хьажкlаш лелаеш. Хlанзале а цар дlайийнай 250 гектара тlа силосан 50 гектара тlа ялатан лаьрхlа хьажкlаш. Из культура дlаювча ка а йоалаш къахьегаш ба механизатораш Тимаров Увайс, Адаев Іайнди, Битергириев Сайд - Іаьла, кхыбараш. Царех хlаране цаl-ах норма кхоачашъю дийнахьа.

М. РАШИДОВ.

ЖУРНАЛИСТИЙ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

Укх деношка парте Нохч-Гlалгlай обкоме журналистий пресс - конференци хилар. 15 июне хургдолча РСФСР, Нохч-Гlалгlай АССР, моттигерча Советий хоржамашта кийчо ярах дийцар Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретара Г. В. Склокина.

Город Грозне а республике а производственни, социально-культурни объекташ хьалъярах журналисташта дийцар госплана председателa Е. В. Быкcина. Республика промышленносто укх шера хьалхарча квартале баьча балха итогаш йовзийтар статистически управлене начальника П. А. Гребенщикова.

Грозненски горисполкома председателa В. М. Шамаоина дийцар городе наха хьубаха цlенош хьалдарах.

Республика кхашка

Шерра даьржад республика колхозийн совхозийн кхашка бlаьсти юв культураш дlаера балхаш. Хьалха юв культураш дlа а йийна хlанз шекара свекла, генараш, силосан ялатаи лаьрхlа хьажкlаш дlаювш ба механизатораш.

14 апрель тlаккхоачаш 74 эзар гектара тlа бlаьсти юв культураш дlайийна тхай республике, е планагlа дlае езарех 38 процент. Соахкарчул сихагlа чакхдоах укх шера юртбоахама культураш дlаера балхаш.

Дукха ха йисаяц хlанз шекара свекла дlайийна яккха. Хlанзале 8265 гектара тlа дlайийнай из культура, е планагlа дlае езарох 91 процент. Хlаьта дlалахача шера 14 апрель тlаккхоачаш дlайийна хиннaчунца нийслича укх шера цу юкъа 1200 гектара тlа дуккхагlа дlайийнай шекара свекла.

Генараш дlаера балхаш дика вlаштlехьдаьхад Грозненски, Гудермесски, Шалински районашкарча механизатораша.

Бьяцадийраш 6440 гектара тlа дlадийнад республике, план 58 процент кхоачаш а еш. Из культура соахка 14 апрель тlаккхоачаш дlайийна хиннaчул 1200 гектара тlа дуккхагlа дlайийнай.

Тlатеlla дlаювш я республике хьажкlаш а. Хlанзале 3,3 эзар гектара тlа дlайийнай уж.

1 Мая дикача хьокхамашца накъабахара шоай низ дlакхоачар деш къахьегаш ба кхашка республика механизатораш.

1975 шера 14 апрель тlаккхоачаш бlаьсти юв культураш дlаерах йола
СВОДКА
(план проценташца)

	Еррига бlаьсти юв культураш
Ачхой - Мартановски	47
Веденски	30
Грозненски	43
Гудермесски	33
Малгобекски	34
Надтеречни	40
Назрановски	17
Наурски	47
Ножай-Юртовски	22
Советски	2
Сунженски	38
Урус-Мартановски	40
Шалински	50
Шелковской	25

15 июне—Советашка хоржамаш

ХОРЖАМАШТА КИЙЧО ЯРА — ЛЕРТТIА ТЕРКО

Укх шера РСФСР а, Нохч-ГIалгIай АССР а Лакхехьарча Советашкеи моттигерча Советашкеи хула хоржамаш хула — Дай-мехка Сийлахь-боккхача тIема тIа советски халкъо фашистски Германи эшаяь яьккхача Коталон 30 шу дузача, пятилетка чакхйоалача, парте XXV съездага советски халкъ кийчлуча хана.

Хоржамашта кийчо еш беш бола боккха а бехктокхаме а болх боккха лоархIам болаш хила беза бIарчача пятилетка а из чакхйоалача шера а планаш ханал хьалха чакхъяккхара, тIайийца социалистически декхараш толамашца кхоачашдара тIехьара социалистически яхь кхы а шерагIа йоаржаяра.

Партийни комитеташ советски органашца боккха политически болх дIаболабаьб хоржамашта кийчо еш. Партийни организацей идеологически балха хьакъехьарча секретарий, цар заместителий, хIаьта ишта агитколлективий политинформаторий группий кулгалхой семинараш яьй, агитпунктий заведующеш чIоагIбаьб, царна инструктивни совещанеш яьй.

ДукхагIа йолча агитпункташца агитатораша дежурство леладара графикаш оттаьй, уж вIашагIкхийтта хинаб харжархошта агитпункташка а уж баххача дIабаха а. Дуккхача агитпункташка оттаьй дика уйла яь йола балха планаш. Цар балха юкъе керттера да КПСС ЦК декабрьски (1975 ш) Пленума решенеш тIа, КПСС ЦК-ас партега, советски халкъаца даьча КхайкарацI тIа оттадаь декхараш я парте XXIV съезда решенеш тIа оттаьь Советски Союза чурен арахьарен ленински политика а хIайоввийтар, хIаьта ишта Дай-мехка Сийлахь-боккхача тIем тIа советски халкъо фашистски Германи эшаяь яьккхача Коталон 30 шу дизарца дувзаленна цу Коталон боккха лоархIам дIабовзийтар.

Хоржамашта еча кийчоно кхы а лакхбу къахьегамхошта юкъе беча массово-политически хьакъехьара партийни организацей бехктокхам. Из дика кхетадеш бу шоай болх Грозненски химкомбината, «Электроприбор» завода, «Грозгипронефтехим» института партийни организацеша, кхычар.

Эггара дикагIчарех цаI я «Химик» яхача культура ЦIагIа йола агитпункт. Цун дика йоакхо ю КПСС Нохч-ГIалгIай обкома член йолча Р. А. Бурмистровас. Укхаза да советски хоржамий системах дола литература, хоза кийчаьд стендаш, гойтара агитаци, бертболча балха план, болх беш да справкай стол. Агитпункте баьхкача наьха ладувгIа йиш я дикача лекцега, дикача нахаца вIашагIкхета, телевизорга хьажа тарлургда.

ДукхагIа бола харжархой Черноречье поселке бахандаь партийни организаце агитаторий ши бригада вIашагIтехай. ЦаI нах баххача болх беш я, вож — производстве.

Хоржамашта кийчо еш дукха болх бу «Электроприбор» завода партийни организаце. Цун секретара А. И. Чепскеи агитпункта заведующе инженера-техника А. Матвеевеи дика вIаштIехьбаьккхаб харжархошта юкъе беш бола массово-политически болх. Дукха къахьийгад цар агитпункт дика тоаеш. Цига я телефон, телевизор, керда газеташ, журналаш, хоржамашта хьалха эша литература. Агитпункта плана тIа я Дай-мехка Сийлахь-боккхача тIемах йола беседаш, лекцеш, тIема а къахьегама а ветеранаш харжархошца вIашагIкхетар, агитаторашта эша литература, царна долча новкъостала даь «Хоржамашкара хоржамашка» яха стенд, кхыдараш.

Агитпуната чуйоагIача микрорайона советаца айхха бувзам а болаш бу агитационни болх завода партийни организаце.

Хоржамий кампани латтача хана кхы а чIоагIагIа болх бе беза агитатораша, политинформатораша, пропагандисташа, лектораша, докладчикаша. Цар харжархошта боккъонца дIайовзийта еза советски хоржамий система, социалистически демократи, цар лоархIам.

Бакъда массе а парторганизацеша яц агитационни балха йоагIаш йола йоахо. Агитпункташка ма-боагIара дIаболабаьбац харжархошта юкъе массово-агитационни болх. Ишта я Грозненски швейни производственни объединене парторганизаце, хьехархочун ЦIагIа улла агитпункт. Грозненски мехкдаьтта институте парторганизаце цу институтa студентий общежитера агитпункт, кхыяраш.

Хоржамий кампани лоархIаме а бехктокхаме а событи я. Партийни организацеша лелара дита йиш яц из гIулакх. Из толамца чакхдаьар агитационно-массовий пропагандистски болх дика барах тийша да.

Берригача идеологически болхлой декхар да харжархошка шоай граждански боккъонаши декхараши дIадовзийтар, социалистически хоржамий система демократически принципаш царна кIоаргга дIаяшхар. Агитпункташка Iоаьча идейно-политически балха дикача опытах бизза пайда эца беза.

Хоржамашта кийчо еш беча берригача массово-политически балха юкъе эгара керттера дар да ийслагIа пятилетка толамца кхоачашъяра тIехь лоаттаю социалистически яхь шерагIа йоаржаяра республика къахьегамхой оагIагIбахар.

П. ХОРОШИЛОВ,
КПСС Нохч-ГIалгIай обкома инструктор.

АВТОКЛУБАШКА ХЬАЖАР

Советски халкъ фашистски Германел котдаьча 30 шу дизара кийчо еча хана. БIаьстанна балхаш чакхдоахача, хоржамашта кийчо еча хана къахьегамхой культурни хьашташ кхоачашдара республикера автоклубаш кийча хилар къоастадеш хьажар чакхдаьккхад Нохч-ГIалгIай АССР культура министерства.

Хьажаро хьакьеккар автоклубаш хIанзарча технически кхоачамца а тахан арча декхарашта жоп луш йолча гойтара агитацеца а Iалашъяь хилар. ХIара клубага Коталон 30 шу дизара хетаеь кинофильмаш да, хоза кийчъяь стендаш а, районий социалистически декхараш да. Къаьстта дика кийчо ярца белгалъяьлар Шелковской, Ножай-Юртовски, Назрановски районашкара автоклубаш.

Хьажара итогаш еш къамаьл дир республика культура министра В. А. Татаева. Цо белгалдаьхар автоклубий бехктокхаме декхараш, уж дикагIа кхоачашдара наькъаш.

А. МУДАЕВ,
Нохч-ГIалгIай АССР культура министерства методист.

ИйслагIча пятилетка тIехьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоаржаяьй Грозненски экспериментально-механически завода бригадаша, участкаша, цехаша. Яхьо кердача къахьегама толамашка кхувл завода коллектив. Продукцена реализаци яра хьалхарча квартала план 104,5 процент кхоачаш а еш, заданел совгIа маьхала яьккхай 19 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци. ХIаьта валови продукци арахецара пачхьалкхен план 106,5 процент кхоачашъяьй. Заданел совгIа арахийцар 49 эзар сома маьха я.

Дикка тоаденнад завода коллектива дерригa технико-экономически хьокхамаш а. Арахецача продукцега дIабода мах лохбара задани толамца кхоачаш а яь, къахьегама овсарле лакхъяра план 106,5 процент кхоачашъяьй. Соахка хьалхарча квартале хиначул 19,3 процент лакхъеннай из. Къахьегама овсарле алапел 4,7 процент сихагIа дегIаух. Пачхьалкхенна пайда бара задани а толамца кхоачаш а еш, кходаьд 30 эзар сом.

Къаьстта дика къахьегарца белгалъяьнва я Козенков Петр Александровича кулгалду электросварщиккий бригада. Квартала задани ханал пхи ди хьалха кхоачашйир бригада. Цига къахьегаш барех дукхагIбараш шо-шоай пхе шера задани кхоачашъяь ба. Царна юкъе а дикагIчарех лоархIаш ба электросварщикаш Искрюк Владимир Иванович, Ханукаев Юно Ханиевич, кхыбараш. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа нормаш 140—150 процент кхоачашъю цар.

СУРТА ТIА: кийчъе езача продукце чертежашка хьожаш ба бригадир П. Козенков, Ю. Ханукаев, В. Искрюк.

И. ПЛИЕВА сурт.

Соахкарчул дукхагIа

БIаьстан деноош — жа леладераш та бехктокхаме ха. Чакхйоалаш латт жа дахкара кампани. Цхьа Iаьхар тIера ца боалийташ из кампани чакхъяккха аьнна декхар тIайийцача Надтеречный района «Минеральный» совхоза жа леладераша шоаш денна дош кхоачашду.

Укх деношка дерригача жах аханел совгIа цараш дахка даьннад. ХIанз санна гIулакх дIахо лелаш хуле, тIайийца социалистически декхараш дукха тIехкхоачашдергда тха жа леладераша, — йоах совхоза директора нов. Умалатова. ХIара бIаь жийво соахкарчул дукха дукхагIа Iоахарий ду.

План 101 йолча метта, хIара бIаь жийна тIехьара 147—150 Iаьхар эц совхоза дикагIа бодача жа Iуша Шаиповеи Закиевеи. Ишта дика чакхйоаккхаш латт из кампани совхоза жа леладераша Махаевеи Зимаевеи, кхыбараша.

С. БЕРДОВ.

МИШТА КХОАЧАШДУ ТIАИЙЦА ДЕКХАРАШ

ЯХЬЕ КОТБАЬННАРИЙ ГIУЛАКХАШ

ИйслагIча пятилетка тIехьарча шера заданин пхе шера плани ханал хьалха кхоачашъяра доккхий социалистически декхараш тIайийцад Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене № 7 йолча гIишлон-монтажни управлене. ГIишлон-монтажни балхаш дара шера план 25 декабре кхоачаш а еш, планал совгIа 50 эзар сома балхаш де, къахьегама овсарле заданел совгIа 0,2 процент лакхъе, пачхьалкхенна планагIа лаьрхIачул совгIа 25 эзар сом пайда бе, пхийтталагIча мартага кхачалехьа А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводера Г-37 яха установка эксплуатаце дIаяла, иштта цу заводе арахеца парафин автоматически Iо а йотташ упаковка яра йола лини болх бе йолаялийта, укх шера 25 декабре В. И. Ленина цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача заводера № 2 йола цкъа пайда ийцача хих шозлагIа пайда эцара йола блок йистеяккха, кхыйола лоархIаме объекташ эксплуатаце дIаяла.

Укх шера хьалхара квартал чакхъяьннай. Мишта кхоачашду гIишлошъераша шоаш денна дош? ГенподрядагIа гIишлон-монтажни балхаш дара кхаь бетта план 102,1 процент кхоачашъяьй СМУ-7 коллективо. ПланагIа лаьрхIачул совгIа даьд 29 эзар сома маьха гIишлон-монтажни балхаш. Уж хул шера тIайийцача социалистически декхарех лаьрхIачул аханел совгIа. Шийна низаца гIишлошъяра квартала планал совгIа даь балхаш а кхо эзар сом мах болаш да. Къахьегама овсарле лакхъяра кхаь бетта задани 3,9 процент кхоачашъяьй. ГIишлош хьалъярга дIабода мах лохбарах, балха ханах, техникаx, механизмех бизза пайда эцарах, гIишлон материалаш кхоярах кхаь бетта планагIа лаьрхIачул совгIа пачхьалкхенна баь пайда итт эзар сом да, шера тIайийцача социалистически декхарех заданел совгIа бе беза пайда 25 эзар сом мара боацача.

ТIайийцача социалистически декхарех укх шера эксплуатаце дIаяла езаш дукха лоархIаме объекташ я. Царех я А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе 15 марта хьалъяь а яьккха эксплуатаце дIаяла езаш хинна Г-37 яха йоккха установка. Иштта йиллача хана 31 марта пачхьалкхен комиссе дика оценка а луш эксплуатаце мехкдаьтта чакхдоахарашка дIаелар цу заводе арахеца парафин дIа-хьа а йотташ упаковка яра йола автоматически лини. Вож юкейна мехкдаьтта чакхдоахача заводашкара лоархIаме гIишлон объекташ а ха ца туллийташ дIалургхилараx дог тийша ба № 7 йолча гIишлон-монтажни управлене гIишлошъераш.

ДIадахача шера тIехьарча кхаь кварталагIа вIаштта кхозза Ерригсоюзни социалистически яхье хьалхара моттиг а йоаккхаш кхозза а хьалхара ахчан премий елар царна. Иштта цу яхьера хьалхара моттиг карара ца йоалийташ пятилетка тIехьара шу чакхдаккхара ерригa шоай торонаши кхоачамаши оарцагIа даьхад цар. Цу даькъе шерра социалистически яхь йоаржаяьча гIишлон-монтажни управленерча участкай, бригадай коллективаш дог тийша я хьалхара моттиг дIахецарг ца хилараx.

Иштта гIишлошъераша башха-дика толамаш дахара керттердар да управленена керттe латтача кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша шоай коллектива къахьегам кхетамца вIаштIехьбаккхар. Шу чакхдоалача хана миччa тайпара яь а план кхоачашъе гIерташ корзагIбаьнна а ца хьувзаш юххьанца денз ратмично гIишлошъерашка болх байтар. ХIара бригадана, участкана дика довз хьалхашка латта декхараш, уж шоаш мишта кхоачашду хьожаш денна учет лелаю. Социалистически яхье баьннараша даьхача толамий хIара бетта итогаш а яь хьалхара моттиг яьккхача участкана, бригадана карара кара тела ЦIе байрахк е вымпел лу, ахчан премеш тел. Деша дола гIишлон балхаш дикагIа хилийтара управлене кулгалхоша, партийни организаце хадданза тIахьожам лоаттабарах гIишлошъераша брах ях юха де дезаш балхаш хилац. ДукхагIйола гIишлошъю бригадаш шин сменахи, аккордно-премиальни системахи болх беш я. Иштта къахьегарах вай республикерча ше санна йолча гIишлон-монтажни управленешта юкъе меттел берригача вай мехкарча управленешта юкъе хьалха латташ ба цу управлене гIишлошъераш.

Дукха гIишлошъю бригадаш я СМУ-7 коллективо доахача къахьегама толамашта юкъе дизза дакъа а лоацаш. хIара сменагIа нормаш 125—140 процент кхоачашъеш. Царех я Серов Михаил, Хадухин Петр, Багаев Исраил, Шляхтин Виктор, Пилипенко Федор, Астахов Михаил, Вешко Иван керте латта слесарий-монтажникий, плотникий, отделочникий, изолировщикий, каменщикий бригадаш. Цар хIаналехьа шоай пхе шера задани кхоачашъяьй.

Б. КОСТОЕВ.

Коммунистех дола дувцараш

ДАЬХЕННА РУЗКЪА ЛОХАШ

Лист-листа Iоэга лай чолпаш кхестаю гIийбухера хьекхача михо. Яьсса уллача ара дукхьаьа дала хIама доацаш шийна ма-ра кхест из. Араьала дог доагIаргдолаш даь ди. Бакъда хапонех да кхера Iема раш къарбе мигац цунна.

Хьалъяь йоалаш латтача буровойна чухь а гонахьа а болх беш ба вышкомонтажникаш. Царна юкъе ва гата комбинизон тIа а ювхаш, юккъерча, тевнача дегIара эIамига саг. ЦIенхаштта цхьан сагаца къамаьл деш воалл из.

— Иван Ефимович, хIанз а хьакхаьчабац вож болхлой? — хетт цо вышка оттаеш волча прорабага Москаленкога. Из хьалъеш боахкачарел а саготагIа ва эIамига саг. Цхьа ди а хьалкагIа буру тоха доладе гIерт из. Вышка хьал а егIа. Яь йисте аллаеца Iалда Iийча мегташе а, са ца тувш венав из цига. Пятилетка чакхйоалача шера хIара ди, хIара сахьат тIагIертта къахьегаш дIадахийта лоа цунна. Из ва цу еш латтача, МагIалбикерча 930-ча буровой скважина яккха еза ча коллектива кулгалхо Галаев Iийса.

Ер пхийтталагIа шу да «Iаьржа дошув» лохаш цо болх бу. Из дуккхаза а кхаьчав лаьттан кера «Iаьржа шура» ухача пхьаьнашка. Цо кулгалдеча болхлоша дуккхаза а тоатол доладалийтад цун.

Атта болх бац Iийсас шийна лехар. Воагавещ маlх хьеже, догIа делхе, шийла мух хьекхе тIера вала йиш йоацаш да цо царалаьца гIулакх. Бакъда цун дог эккхийта могаргдац ерзанча аревна, цо оттаеча халонашта. Деnал долча вIамийлача саго хаддаьза лакхъяьй ший балха говзал. Цо йистеяккхар Грозненски мехкдаьтта техникум.

— Айса Iомадаьр балха тIа шаьрдеш ва со хIанз, — яхаш бегаш бу цо, ше дийшар практике дайза ваьнна дукха ха йоллаше а.

ХIара шера бурув тохара плани социалистически декхараши тIехкхоачашдеш хьайоагIа из начальник вола бурувдеттарий бригада. Ахлово яхача моттиге 4 скважина яьккхар цо. Царех кхаьне мехкдаьтта делар.

Хала бар аьнна бIу ца къожабеш, шоаш кхо ца беш болх беш хьабоагIа бригада бурувдеттараш. Цар къахьег коммунистически хьисапе. Цудухьа цо коммунистически къахьегама коллектива цIи лелаю. Геттара дика дIайолайир цар ийслагIа пятилетка. 1971 шера «Грознефть» объединене «дикакIа йола бригада» яха цIи яьккхар цар.

Уж толамеш дахара керттерчарех цхьа бахьан да бригада члений политически сакхетам лакха хилар. Коммуниста Галаев Iийсас мехка а поазол лехьа а хинна цхьаккха событи дIаяхийтац шийна коллектива членашта дIа ца йовзийташ, царца дувзаденна шоашта хьалхаццка отта декхараш ца дувцаш.

Цо боккха теркам тIабохийт бурувдеттараштa интернациональни кхетам балара. ХIаьта бригада латт тайп-тайпарча къамех болча нахах. Уж ба эрсе Абозин Виктор, гIумке Ибрагимов Рамзан, лакец Алиев Ширвани, нохчо Абубакаров Шамсуди, гIалгIай Дзейтов Мухьмад, кхыбараш. Уж берригаш а цхьан нанас баь вежарий санна барт тайна, эшшача вIаци новкъостал де кийча болаш къахьегаш а бахаш а ба.

Коллектив кхотаенна, моллагIа а задани кхоачашъе кийча хургйолаш хилийтара Галаева Iийсача ва бурувдеттар коммунист Абозин Виктор. Цо доккха дакъа лоац бурувдеттарий коммунистически сакхетам лакхбара тIехь коллективе беча балха юкъе.

— Оахош дика дIайолаль ер пятилетка чакхйоалача шера къаьстта чIоагIа къахьега дага да тхо, — йоах Галаева.

Ю. ЮСУПОВ.

ЕРРИГРОССИЙСКИ ЯХЬЕ КОТБАЬННАРАШ

Итогаш яьй 1974 шера лаьтташцарен хьайбашкарен йоала продукташ дукхагIа яхар дукха юрта боахама болхлоша леладаьча Ерригроссийски социалистически яхь. Котъяьннарг лаьрхIай Шалински района. Цунна хьоэиляь 6 эзар сома премии а йолаш РСФСР Министрий Советеи ВЦСПС-еи карара кара тела ЦIе байракх.

1500 сома ахчан премии а йолаш РСФСР Министрий Советеи ВЦСПС-еи карара кара тела ЦIе байракх еннай:

Грозненски районерча «Юбилейный» яхача баьцадаарий совхоза;

Грозненски районерча «Атагинский» совхоза;

Шалински районерча «Шалинский» совхоза;

Шалински районерча Ленина цIерагIча колхоза.

Ерригроссийски социалистически яхье котъяьннаргаш лаьрхIай 1974 шера лаьтташцарен хьайбашкарен йоала продукташ яхара а пачхьалкхенга уж йоххара халкъбоахама планаши социалистически декхараши кхоачашдара а даькъе хьокхамаш эгара дукхагIа лакхдаь отделенеш, участкаш, бригадаш, звенош, хьайбаш леладу фермаш. Царна ахчан премеш хьожаяьй.

1000 СОМА АХЧАН ПРЕМИ ЕННАЙ:

Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» совхоза № 2 йолча тракторно-кхаш леладеча бригадана, бригадир нов. Н. Бажиев;

Грозненски района «Атагинский» совхоза № 2 йолча отделенена, управляющи нов. З. А. Исаев;

Сунженски района «Ассинский» совхоза сомий бешамаш леладеча бригадана, бригадир нов. Я. М. Тищенко;

Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза № 2 йолча шурий-товарни фермана, бригадир нов. Багашев.

Гудермесски района «Дружба» яхача колхоза № 1 йолча кхаш леладеча бригадана, бригадир нов. Д. Дадашов;

Наурски района «Калиновский» комсий совхоза № 2 йолча отделенена, управляющи нов. В. Г. Гренко;

Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза гидуаргаш кхееча звенона, звеньевой нов. Д. Х. Гадиев;

Назрановски района «Экажевский» совхоза кхартолаш кхееча звенона, звеньевой нов. С. Д. Богатырев;

Назрановски совхоз-техникума тракторно-кхаш леладеча бригадана, бригадир нов. М. Евлоев;

Наурски района Ленина цIерагIча колхоза жа Iуй бригадана, вокхагIвола жа Iу нов. Э. Хамидов;

Наурски района «Терский» совхоза № 2 йолча шурий-товарни фермана, бригадир нов. М. Г. Гураев;

Наурски района «Красное знамя» яхача колхоза жа-товарни фермана, бригадир нов. Н. Алхазов;

Ножай-Юртовски района XXII партсъезда цIерагIча колхоза тхьамка леладеча бригадана, бригадир нов. Д. Магомадова;

Сунженски района XX партсъезда цIерагIча колхоза № 1 йолча баьцадаараш леладеча бригадана, бригадир нов. М. Н. Лохматов;

Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза сомий бешамаш леладеча бригадана, бригадир нов. П. В. Логадин;

Урус-Мартановски района «Гехинский» совхоза № 2 йолча тхьамка леладеча бригадана, бригадир нов. А. Амерханов;

Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза № 2 йолча отделене шурий-товарни фермана, бригадир нов. Р. И. Цунаев;

Шалински района «Джалка» яхача совхоза № 2 йолча шурий-товарни фермана, бригадир нов. Х. Багаев;

Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза № 2 йолча тракторно-кхаш леладеча бригадана, бригадир нов. А. Ш. Даутов;

Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза № 5 йолча шурий-товарни фермана, бригадир нов. М. М. Кутько.

500 СОМА АХЧАН ПРЕМИ ЕННАЙ:

Веденски района Ленина цIерагIча колхоза тхьамка леладеча звенона, звеньевой нов. З. Алиева;

Грозненски района «Атагинский» совхоза шурий-товарни фермана, бригадир нов. К. Мусаев;

Грозненски района «№ 1 йолча шурий» совхоза шурий-товарни фермана, бригадир нов. З. Оруцев;

Грозненски района «Пригородный» совхоза баьцадаараш леладеча бригадана, бригадир нов. Н. К. Голуб;

Грозненски района «Первое мая» яхача колхоза шурий-товарни фермана, бригадир нов. Н. А. Отделкина;

Ачхой-Мартановски района сом-баьцадаараш леладеча «Новосельский» совхоза баьцадаараш леладеча бригадана, бригадир нов. К. Хашакиев;

Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза отделенена, управляющи нов. Х. А. Гебертуев;

Гудермесски района хьалха хиннача «40 лет Октября» яхача колхоза дуга леладеча звенона, звеньевой нов. Гадаев;

Малгобекски района «Кавказ» яхача колхоза шурий-товарни фермана, бригадир нов. С. Жеребцов;

Назрановски района «Назрановский» совхоза шекара свекла кхееча механизированни звенона, звеньевой нов. С. Озиев;

Наурски района Ленина цIерагIча колхоза жа-товарни фермана, бригадир нов. Магомазиев;

Советски района Орджоникидзе цIерагIча колхоза хьайбаш леладеча фермана, бригадир нов. М. С. Зибиев;

Доахан кхоабача Сунженски колхозий юкъарча объединена, начальник нов. М. Хашагульгов;

Урус-Мартановски района «Гехинский» совхоза № 1 йолча шурий-товарни фермана, бригадир нов. С. Цуров;

Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхоза шурий-товарни фермана, бригадир нов. А. Я. Ярагиев;

Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза хьажкIаш леладеча звенона, звеньевой нов. В. Ч. Магомадов;

Шалински района XX партсъезда цIерагIча колхоза шурий-товарни фермана, бригадир нов. Л. М. Рашидов;

Шелковской района «Шелковский» совхоза жа леладеча бригадана, вокхагIвола жа Iу нов. Н. А. Эсмухамбетов;

ЖУРНАЛИСТИЙ ЛЕТУЧКА

Самардийнахьа г. Грозне радио ЦIагIа советски халкъо Дай-мехка Сийлахь-боккхача тIем тIа фашистски Германи эшаяь 30 шу дизара хетаяь республикие журналистий летучка хилар.

Цига республикански газетий а, телевиденеи радиой а передачей обзораш яьча телевидене вокхагIволча редактора Я. И. Вайхсельбаума, радиокомитета редактора С. Д. Дидаева, «Сердало» газета отдела заведующе А. Б. Хароева, «Комсомольское племя» газета отдела заведующе В. Х. Марзиева, телевидене йоккхагIйолча редактора Л. И. Уманская, радиокомитета редактора Ж. К. Харлампиде, радиокомитета редактора К. Ф. Тимофеева, «Грозненский рабочий» газета редактора заместитела П. Ф. Сехина, республика военкомата политотдела начальника В. Н. Козлова белгалдаьккхар укх тIехьарча хана кепайоазон тIа, телевиденеи радиой гIолла Коталон денна хетаяь тайп-тайпара материалаш дукха дукхагIа кийчъеш хилар, шоай коллективашта цу даькъе карагIдаьначох, кхоачамбоацарехи дийза дисарехи.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЛАКХЪЯРА

«Консервплодоовощ» производственно-совхозни объединене вIашагIъеллача 1969 шера цун юкъейоагIача совхозех 4 зе деш яр, ерригача совхозаша беш бола пайда 1 миллион сом мара а бацар.

Заводаш кхоачамхилал Iалашъяцар сомаш баьцадаарашех. Геттара во вIаштIехьдаьккхадар Грозне къахьегамхошка уж дохкара гIулакх а.

ТIехьарча шерашка уж кхоачамбоацараш дIададаьра дукха мероприятеш чакхъяьхай объединене коллективо.

Эггара хьалха доагIача тайпара вIаштIехьдаьхар совхозаштеи заводаштеи, совхозаштеи горплодоовощторгаи юкъера бувзамаш. Совхозашта вIаштIехьдаьккхар кхеэь ерригa продукци маьхал йоаккхийта ший аргIана заводашь, мах бу организацеш юртбоахама беламца эшшеча ассортиментах Iалашъелга вIаштIехьдаьккхар.

Нагахьа санна, эшаш моттиг хилча объединене торо я сихха продукци дIа-хьа хьожае. Ерригача отраслашта кулгалдар цаI хиларах совхозашта, заводашта, мах беча сета юкъе массалолча дешаех даьца барт бе вIаштIехьдоал.

ДIадахача шера ерригача совхозашка мошача горошкаи помидорийи дика хьувкъам кхебаьбар.

«Южный» совхоз Октябрьски завод Iалашъе езаш яр горошкаца. ПланагIа лаьрхIачул шоаза дукхагIа из хьувкъарах ерригa хьийкъа горошек хьачуэца вIаштIехьдаланзар Октябрьски завода. ТIаккха объединене 505 тонн горошек Самашкински консервни заводе хьожайир.

Иштта ийсделар «Заря» яхача совхозера томаташ Грозненски заводе дIайохийтилга а. «Заря» яхача совхозера 850 тонн томаташ уж чакхъяхара йола линеш дукхагIа йолча Ассиновски заводе хьожайир объединене.

Цхьабакъда, цхьанцайола тайпа продукци кийчъярев из эшаш хилареи боарам цаI ца хилар дIададаккхара кхоачам хиланзар объединене уж мероприятеш чакхъяхарах.

Объединене совхозашка хулаш болча Iажех ахаш аьхкий кхачаш ба.

Уж чакхбаха торонаш яцар консервни заводий. Цул совгIа, царех арахецача продукце ассортимент а чIоагIа къе яр. Цудухьа, дукха Iажаш боара, е совхозашта пхьаккха пайда баргбоацача лохача маьхах бохкар.

Уж Iажаш чакхбахара «Новосельский», «Орджоникидзевский», «Пригородный», «Южный» совхозашка сокиш яра цехаш хьалъе лаьрхIар.

ДIадахача шера цу цехашка чакхбаьхар 9 эзар тонн Iаж, уж ерригa цехаш рентабельни я. Духхьал 1974 шера 113 эзар сом пайда бир цар.

Тха предприятей кхоачамбоацарех дар хIара боахаме 10—15 тайпара культураш кхееш хилар. ХIанз хIара боахаме 5—6 тайпа мара культура кхеац. Иштта специализаци яро вIаштIехьдоалийт культура кхеэра йолча агротехникана дукхагIа терко е, механизаци еIта, къахьегам дикагIа вIаштIехьбаккха, иштта кхыдараш а.

Къаьстта массехк культура кхееча боахамаша из культура кхеяра опыт Iоаю. «Новосельский», «Южный» совхозашка хIанз хIара гектара тIара 50—60 центнерга кхоачаш баьцпара горошек чуэц. «Родина», «Ассинский» совхозашка гектара тIара 360—400 центнер кабуц чуэц. Иштта боккха хьувкъам чуэц кхыча совхозашка а.

Массе боахамашка специализаци яраца цхьан объединене шерра специализаци ю боахамашка чухь а.

Совхозашка бригадаш духхьал цхьа культура кхеа Iамар бахьан долаш хьувкъам а производства экономически эффективность а лакхагIа хул.

Совхозашта специализаци прца цхьан заводашта а специализаци йир.

ХIара заводо цаI е массехк тайпа бедал чакхйоаккхаш специализаци еш хиларал совгIа, хIара завода кийчъеча продукце белгалъяьккха ассортимент я.

Масала, шин борщи вIаши чIоагIа тара продукци яле а «Ассинский» заводе борщаш, Грозненски заводе щи арахецилга дикагIа вIаштIехьдаьккха да.

Шеко йоацаш да, специализаци яро къахьегама овсарле лакхъе, арахеца продукци дикагIа хилийта, продукцега дIабода мах лохбе вIаштIехьдоалийташ хилар.

Ала деза, совхозашка санна заводашка а керттерча кхоачамбоацарех производственни процессашта хайра механизаци яь ца хилар да аьнна.

Кулг-кара деш да сомаши баьцадаараши гулдар, уж дIахьа харжар, банкашка дIаийсдар.

ТIехьарча шерашка фаводашка оттаьй консерваш кийчъяра йола 14 механизированни лини. Уж оттаяр бахьан долаш къахьегама овсарле 18,3 процент лакхъеннай.

Совхозашка йизза механизаци яьй рассада дIайогIара, баьццара горошек чуэцарах тIайоттарах. Цу гIулакхах 42,6 процент къахьегама овсарле лакхъеннай.

Цхьабакъда, механизаци яра даькъе уж мероприятеш чакхъяхарах кхоачам бе йиш йолаш дац. Кхы а дукха балхаш да механизаци е езаш.

Культураш кхеяра, уж чакхъяхара гIулакх дIахо делладар тIехьашка тетт кхоачам хиллал продукци чакхйоаккха линеш ца хилар, совхозашка помидораш чуэцаш болхлой тоьаш ца хилар.

Помидораш дукхагIа гулъе вIаштIехьдаргдар уж гулъю ха дукхагIа хилча. Из ха дукхагIа хилийтара хьалха-тIехьа кхачача сортий помидораш дIае еза.

ХIанз ерригa помидораш гулъяь яха езаш хул 25—30 дийнахьа. Цу лоацача юкъа совхозашка кхоабац хьувкъам чуэца, заводашка шийна ханнахьа из чакхбаккха. ХIаьта помидораш хьалха-тIехьа кхачаш хилча 40—45 ди даккха йиш я уж гулъеш.

Цудухьа 1975 шера оаха лаьрхIад 46 процент хьалха кхачача, 37 процент геттара тIехьа кхачача, 17 процент цу юкъерча хана кхачача сортий помидораш дIайогIа.

Тха предприятей болх лерттIа вIаштIехьбаккхара новкъарле еча гIулакхех да автотранспорт кIезига хилар. Цхьа шу а дац предприятешка йолаш йолча транспортах дукхагIа пайда эцара хозрасчетни автотранспортни предприяти оаха вIашагIъелла.

Цудухьа хала да цун балха вIализ е. ХIаьта ала йиш я, хIанзле а арахьара хьатIакхуьла еза транспорт кIезигъелар. Цудухьа автоперевозкашка дIабода мах лохбелар.

Мах беча предприятей балха эффективность белгалйоаккх эггара хьалха бахача наца продукци дIаэцаш хиларца. ТIехьарча шерашка горплодоовощторга тикашка шоаза дукхагIа маьхал доах баьцадараш, диазза дукхагIа — сомаш.

Хьалхарчул дикагIа я арахеца продукци а. Продукци дикагIа хилийтара чIоагIа новкъостал даьд керда система балха юкъейоалаяро. Цу система чулоацам духхьал кхашкара, оптови базашка а е перевалочни пункташка а ца хьош, продукци тикашка дIаяхьар ба. Иштта кхоачий хIанз тикашка 60 процент плодоовощни продукци.

Тикашка транзитни хьакхьаро продукци кIезигагIа йойт, экспедиторийн база болхлойн штат кIезигагIа хилийта вIаштIехьдоалийт.

Консервни заводаш йIаьхха ца ваца белалца Iалашъяра, бедал ца талхийтара, мах бара гIулакх тоадара объединене болх бе йолаелча гIоне юкъера лаьрхIача 4 эзар тонн чухошаш йола шелал лоаттае йиш йола 6 хранилище хьалъяьй.

Хьалъеш я хIаране чу 1000 тонн чуйодаш йола хранилищеш «Орджоникидзевский», «Пригородный», «Родина» яхача совхозашка.

«Ассинский» заводе 1400 тонн чухоша холодильник я хьалъеш.

Цу ерригача мероприятеша чIоагIа айяьй производства эффективность.

Р. ЗЫГАЛОВА,
«Консервплодоовощ» производственно-совхозни объединене планово-экономически отдела начальник.

ХЬАЖКІАШ ДІАЕ КИЙЧА БА

Керттерча дакъе дудха хьайбаш кхоабаш а тха совхоз. Цудухьа дІаюьча юртбоахама культурех хІара шера йоккха моттиг дІалоац тха боахаме хьажкІаша. Иштта, укх шера кхо бІаь гектаре тІа ялатан ялх бІаь гектаре тІа силосан кхеергья из культура. ХІара гектара тІара 30 центнер фуальяьха хьажкІаши 180 центнер силоса моша гІадамаш чуда лерхІ.

Цу гІулакхо торо хулийтаргья хьайбаш кхоачамболлаш доакъарца Іалашде.

Хьалхашка латта лежхараш кхоачашдара дІадахача шера гурахьа денз лард йоллаш я. Иштта, хьажкІаш дІае хьакъоастадаь латта деррига зяба аьха даьккхар. ЙоагІа йоаккхо йир латта хьаьидера а. План 11 эзар тонн йолаш дукха хІама ца эшаш 13 эзар тонн органически удобренеш ехкар кхай тІа. Цул совгІа хьажкІаш дІае йолайнча фуца цхьана хІара гектара тІа кхоккха центнер кхоачийташ фосфорни удобренеш йохкаргья.

Ялата лаьрхІа хьажкІаш дІадахача шера гурахьа дув хІа кхедаьча кхашка дІаюврргья.

Йоккха балха опыт йола механизатораш хургба укх шера ялата а силоса а из культура кхееш. Иштта, Аюбов Абу, Алимурзаев Али, кхыбараш. ХІаьта ерригаш а ялх звено хургья хьажкІаш кхееш.

Майха баькха латта Іайна тІоадал дІа е кьайла оасара баьлаш хьатІаяла йолаелаца сабар а даь культиваци е йолайир механизатораша. Цкъа из болх баь а баькха хІанз шозлагІа культиваци еш ба.

Дика хьувкъам кхебара гектара лоархІаме да шоллагІа юрта боахама культура шчи ханнахьа дІаер. ХІара шера цхьан хана дІаюв оаха хьажкІаш. Цу дийнахьа арайоахаргья кхашка шоай агрегаташ тха механизатораша укх шера а. Болх лоацчача ханен дикен чакхбаккхара итт сеялкаца дІаюврргья хьажкІаш. Уж ерригаш агрегаташ дика тоаяь, регулировка яь я.

Ялата лаьрхІа дІаюврргйолча хьажкІий фу деррига а цхьоалагІча класса дика калибровка яь да. ХІаьта силоса лаьрхІа дІаюврргйолча цу культура фу шоллагІча класса да.

Кхо бІаь гектар латта хий дуллаш да. Цу тІа ялата лаьрхІа хьажкІаш хургья кхееш. Хий диллара дика кийчо яьй. Ерригаш хин система тоаяь яьккхай.

Вегетационни хьисапе диаза хий дилла лерхІ хьажкІашта. Хий дуллаше а азотни удобренеца подкормка ергья. Уж балхаш чакхдоахаш хІара гектара 5—6 центнер удобренеш, 4,5 эзар кубометр хий кхачийта лерхІ.

ХьажкІаш дІаер — бехкетохаме гІулакх да. Из болх беш хургйолча наькха къахьегама оасарлех тийша хургба хьажкІий хьувкъам. Из кхета а деш хьажкІаш дІаюш къахьегаш хургйолча наькха балхацара безам совбаккхара лаьрхІа мероприятеш вІаштІехьаьккхай совхоза парткомо, профкомо. Иштта, механизаторашта юкъе яьржача яхьа хІара кхаь дийнахьа итог ергья. Цу юкъа 150 процент совгІа шчи балха норма кхбачашьен къахьийгача хІара механизатора ахчан премий яла лаьрхІа. ХІаьта яхье хьалхара моттиг яьккхача механизатора, звенона карара кара тела цІе вымпел лургья. Цул совгІа дикагІйолча механизаторий сийна «Молния» яха къахьегама листокаш хургья ерахецаш.

Лоацца аьлча, хьажкІаш дІае йолае деррига кийча да тха. Нохч-ГІалгІайчен хьажкІий кхашка къа мел хьегарашка хьажкІаш лелаерай республикански совещанс дакъа лаьцараша даьча Кхайкарала жоп луш иісалагІча пятилетка укх тІеххьарча шера хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдара низ, хьинар кхо па деш къахьега дош лу тха боахама хьажкІаш лелаераша.

А. БУХАДИЕВ,
Надтеречни района «Гвардейский» совхоза керттера агроном.

ХА ЗЕХЬА ЙОА ЦА ЕШ

Керттерча дакъе комсаш кхееш я Надтеречни района «Братский» совхоз. 756 гектара тІа я из культура боахаме. Царех 590 гектара тІара яраш латаш я, хІаьта 166 гектара тІара яраш къона комсаш я. Шин отделене кхеіб из культура. Укх шера хІара гектара тІара 56,7 центнер чу а ена паччахьалкхенна планагІа 3350 тонн комсаш дІаяла езаш я совхоз. Цхьабакъда хІара гектара тІара 58 центнер чу а нйца 3422 тонн комсаш дІаяла дош деннад совхоза къахьегамхоша.

—ЛаьрхІар кхоачашдара дукха резерваш я тха, — йоах совхоза керттерча агронома Гадаев Вахас. — Иштта дІадахача шера кІезига пайда нйцар минеральни удобренех, комсий бешамашка балхаш дара дикагІйола агротехнически ханаш тІехьатетташ моттигаш нийсъелар. Уж кхоачамбоацараш укх шера хургдоацаш лаьрхІа мероприятеш вІаштІехьяьхай. Иштта, кхашкара балхаш дара лаьрхІа график оттаьй, кхыдола гІулакхаш даьд.

Совхоза комсий бешамашка хІанз сихдаь бІаьстан балхаш деш латт.

Фо деттача агрегаташца латта кІалара комсий гаьнаш хьамукъайоахаш, уж йоІаш, шпалерах хьалъеххаш ба механизатораш, болхлой.

Къаьстта дика лел уж балхаш Хамидов Вахас кулгалдеча отделене. ХІанзле 200 гектар совгІа комсаш латта кІалара хьамукъаьхай цига. Хьинаре къахьег механизатораша Хашханов Мегде, Гучигов Вахас, Абдулкедиров Коаре, Алиев Сайдамина, Хасанов Оалхазара, Абуев Ахьмада. Дийнахьара балха норма 180—200 процент кхоачашъю царех хІаране.

Бехктохаме болх ба комсаш яІар. Из нийсса ца бича комсам во хьувкъаргья. ХІаьта комсий гаьнаш йоІараштa юкъе дукха къона болхлой ба. Из болх мишта бе беза дІахьохкаш, хьехамаш деш дийнахьа сарралца комсаш йоІараштa юкъе хул Хамидов Ваха.

Комсаш йоІарашта юкъе йоккха балха опыт йола нах а ба. Масала, Оздамирова Зайнап, Ахмадова Дулуша, кхыбараш.

— НормагІа 120 га яІа езача дийнахьа 350—400 га йоІ царех хІаране, — йоах Хамидов Вахас. — Дукха болх бу шпалерах комсаш хьалъеххаш болккарашa. ХІанзле 115 гектара тІа комсаш хьалйийххай отделене.

Дукха гІулакхаш чакхдоах совхоза парткомо, рабочкомо наьха балхацара безам совбаккха, балха хьалаш лерттІа вІаштІехьдаха гІерташ. ХІара дийнахьа делкъийга бІайха кхача бахь комсий бешамашка болх бераштa. Машинашца балха хьа а боалабу цІа а бут нах. Социалистически яхье котбаьинараштa, шоай нормаш тІеххоачаш а еш къахьегараштa хІара пхе дийнахьа итог а еш ахчан премеш, карара кара тела цІе вымпелаш тел. ДикагІбарий сийна «Виноградарь» яха къахьегама листокаш арахец. Делкъийга хІама диачул тІехьагІа вай мехка, доазол декхьарча паччахьалкхенашка хиннача кердача хІамаех дува болхлошта совхоза агитаторашa, политинформатораша.

Шоаех еча йоакхонга хьежжа къахьег наха а. ГрафикагІа де дезаш хиначул дукхагІа балхаш даьд хІанз совхоза комсий бешамашка.

— ХІанз керттердар —эІирг тохалехьа ерригa комсаш еІа, шпалерах хьалйийкка яхар да, — йоах Гадаев Вахас. — Хьалхашка латтача декхарех уж дика лоархІабергхиларах шеко яц са.

Сихбенна кхашкара балхаш деш ба ялата, доакъара культураш кхеераш а. Цу бригада кулгалдеш ва коммунист Гиназов Капа.

Ялата лаьрхІа 730 гектара тІа кІа, 100 гектара тІа мукх дІабийнаб бригаде соакха гурахьа. БІаьстан юххье нитроамофос яхача минеральни удобренешца подкормка йир цу культураштa. ХІара гектара тІа юкъера лаьрхІача шиша центнер тессар.

Кхай тІа болх бе йиш йолаш ена ха зехьа йоаяц хьажкІаш лелаераша а. Ялата лаьрхІа из культура кхееш Къахьегама ЦІеча Байракха орден лелаю Бамбатиев Сульяни Таймасханов Шепаьн хургва.

Латта Іайна тІоадал декъайла цкъа культиваци яьчул тІехьагІа хІанз шозлагІа культиваци еш ба уж. Из болх баь боаккхаше а хьажкІаш дІае йолаергья.

Фу, удобрени, дика тоаьй селкаш — деррига а кийча да цар хьажкІаш дІае йолае.

Цхьа эзарц бІаь ялхайтта гектар латта да совхозе хий дуллаш. Цу кхашка хий дуллаш инженер-гидротехника Укаев Халила кулгалду лаьрхІа бригада я. Хий дилла доладе деррига а кийча да. Тоаьй кхоъ низ бола насос, догІан хьисапе хий детта нйс агрегат, ерригa хин система.

Каналашка хий чухийцад хІанз. Укх денощка мукха вегетационни хьисапе хий дилла доладергда бригадо.

М. ХАМАТХАНОВ.

КОЛХОЗХОЙ БІУБЕННА БА

КПСС ЦК партега, советски халкъага даьча Кхайкарала жоп луш укх шера хІара гектара тІара 27 центнер кІа, 40 центнер фуалъяьха хьажкІаш, 15 центнер генараш, кхо бІаь центнер свекла чуя дош деннад Гудермесски района «Кавказ» колхоза кхаш леладераша.

ЛаьрхІар кхоачашдара хІара гектара тІа 20 тонн кхоачийташ органически удобренеш а ехка зяба еьха даьккхар бІаьсти юв культураш дІае хьакъоастадаь хинна 1070 гектар латта. ЦхьоалагІа февраль тІакхоачаш тоа а яь кийчоп линейка тІа дІаоттайир гурахьен Іайн планагІа тоае езаш хинна тракторашa, тІехьаювза инвентарь.

БІаьсти кхашка ду балхаш дІадоладе деза ха хьатІакхачалехьа тоаяь яьккхар техника, хин система, хІара гектара тІа шиша центнер кхоачийташ азотни удобренешца подкормка йир 950 гектар гурахьа йийнача культураштa.

— МалагІча хьал тІа я соакха гурахьа ялата дІайийна культураш? — хетт аз колхоза керттерча агрономага Арсанбиев ЯрагІега.

— 1973 шера гурахьа дІайийна хинначарел дукха дикагІен низ болашагІен я, — йоах ЯрагІе. — ХІанзчул тІехьагІа царна лерттІа гІулакх дой хІара гектара тІара 30 центнерал кІезигагІа доацаш ялат чудахьаргда оаха.

КІезиг дукха латта докъалуише а тІоадал соцаярз макха баккха шоай агрегаташ араяьхар кхашка механизатораша. Цхьайтта дийнахьа 1070 гектара тІа тІоадал соцаяь баьлар уж.

Из болх беча къаьстта дика къахьийгар механизаторашa Баймурадов Абубакара, Канаев Шавале, Турпалханов Шахида.

Латта Іайна тІоадал соцаяь боаллаше а бІаьстан юххье юв культураш дІае йолайир.

ХІанз шекара свекла дІае кийчо еш ба механизатораш.

— Из культура 420 гектара тІа дІаюврргья оаха укх шера. Шекара свекла кхееш цхьайтта звено хургья. — Ерригa звенош хІанзле вІашагІъехка яьнай. ХІаранена лаьрххІа латта хьакъоастадаьд. Социалистически яхьа хьалаш, колхоза правлене наьха балхацара моральни материальни безам совбаккхара оттаьь мероприятеш дІайовзийтай,— йоах Арсанбиев ЯрагІе. —Шекара свекла дІаелехьа е езаш хиннача шиннех хІанз тІехьара культиваци чакхйоаккхаш ба механизатораш. Ялх тракторист ва из болх беш. Царна юкъе яьржача яхье хьалха Турпалханов Шахид, Цокуев Муцу ва.

БІаьсти юча культурай колхозе Іалашдаь деррига фу цхьоалагІча класса да. Фу чудолча хІара гале тІа лаьрххІа биркаш йоахк.

ХьажкІаши генараши кхедеш Шакаев Шедиден Ахъядов Исрапилен кулгалду механизировании ши звено хургья. ХІара звено юкъе виъ-виъ саг ва. ХьажкІаш ши бІаь гектара тІа ялатан бІаь гектара тІа силосан — 300 гектара тІа дІаюврргья. Иззал латта хьакъоастадаьд генараш кхедара а.

Ахъядов Исрапила звено генараш дІадуврг долча латта культиваци еш я хІанз. Из болх баь боаккхаше а генараш дІаде доладергда.

Х. МАГОМЕТОВ.

ВАХТЕ ЛАТТ

Дезача дІейнта доаккхича къахьегама толамаща накъахар «Красный молот» завода къахьегамхой дикача гІулакхех цаІ да.

БиълагІа бутт ба предприяте ерригa коллективаш Даймехка тІем тІа сийлахь-йоккха Котало яьккха 30 шу дизара сийна къахьегама вахташ лелаю.

ТІема шерашка хиннача лоархІамегІа йолча событешта хетаю уж шин кІира хулаш йола вахташ. Масала, Сталинграде, Курски дукъа тІа, Кавказ лоаманрав Советски Украина фашистех мукъаьккхаран лоаттабаьча тІемашта хетаьраш, иштта кхыяраш а.

ХІагглехьа цу тайпара ялх вахта чакхъяьннай.

Вахто еттача коллективашта юкъе баьржача къахьегама къовсаме Ленинграда хетаьча вахте хьалхара моттиг яьккхай Войтицкий Иван Фомича кулгалдеча № 4 йолча кузнечно-прессови цеха коллективо.

ДІабахача бетта производствени задани 122,7 процент кхоачашйир цу цеха аьшка пхьара Акатовский Иван Сергеевича кулгалдеча бригада коллективо, 139,9 процент — прессовщика Савченко Дмитрий Ивановича кулгалдеча бригадо, 141,6 процент цул вошас, прессовщика Иван Ивановича бригадо. Иштта кхыча бригадаша а тІеххоачашйир бетта план.

Ерригача бригадаша тІехдика къахьегарах кузнечно-прессови цехо февраль бетта валови продукци арахецара план — 108,7 процент, товарни продукци арахецара план — 137 процент, пайда бара план 129,4 процент кхоачашйир, къахьегама овсарле планагІа лакхъе езаш хиннaчул 6,8 процент дуккагІа лакхйир.

Л. АУШЕВА.

Сийлахь-йоккхача Коталон 30 шу дизарга

ДАХА МА-ДОАГГІАРА НАКЪАГІОРГДА

Вай республикерча школашка, ПТУ, техникумашка, советски халкъо Дай-мехка Сийлахь-боккхача тІем тІа Котало яьккха 30 шу дизара накъаяха кийчлуча комсомольски пионерски организацешa дикке вІаштІехьдаьккхадар дешархоштен студенташтен тІема-патриотически кхетам балара гІулакх «Орленок» «Зарница» яхача тІема-спортивни ловзарий Іан тІарча этапе.

ДукхагІйола школаш, ПТУ, техникумаш «Поиск-30» яхача операцена хьинаре юкъеяхар. Город Грознерча школай дешархоша Дай-мехка Сийлахь-боккхача тІем тІа дакъа лоацаш хинна 15000 саг хьа а леха, Советски Эскара 57 шу дузаш цар цІей даькъала дийцар.

Шелковской района Червленни станицерча юкъерча школан № 11 йолча школа-интернатен дешархоша къаьстта уйла тІайохийт Дай-мехка Сийлахь-боккхача тІем тІара цІа ца боагІаш биса станицера нах хьалахара. Исполнительни комитето баьча соцамах 1975 шера 9 мае памятник догІаргда фронте мел байнача юртахошта.

«Орленок» «Зарница» яхача республикански тІема-спортивни ловзарий командующе приказ кхоачаш а деш, Назрановски районерча юнармейцаша пионерско-комсомольски хьинарца чакхдаьккхар Советски Эскарен ТІема-Форда Флотен 57 шу дизара хетадаь оборонно-массови балха месячник. ХІаьта хІанз баха боагтІача тайпара накъабаха кийчлуш ба уж Дай-мехка Сийлахь-боккхача тІем тІа советски халкъо Котало яьккха 30 шу дизара.

Масала, № 3 йолча Назрановски юкъерча школе дика кхоачашъю «Поиск-30» яха операци. Цу школерча юнармейцаша теркалбаьб шоай микрорайонерча Дай-мехка Сийлахь-боккхача тІем тІа дакъа лоацаш мел хиннараш, дукха материалаш гулъяьй цар царех, къаьстта а Дотмурзиев Ахьмадах, хІанз альбом кийчдеш ба уж «Коталон турпалаша дувц» яхаш.

Башха-дика тІема сийлен уголок, турпалча пионераштен турпалча комсомольцаштен хетаяь стендаш кийчъяьй школе, районен республикен бахача нахах Дай-мехка тІом болча шерашка Къилбаседа Кавказ лораяьрий аллея а кийчъеш я.

Школе болх беш я экран — «30 шу даьиначул тІехьагІарча укх дийнахьа». Цу тІа каст-каста ювц 30 шу даьиначул тІехьагІарча дийнахьара событеш, школьни библиотеке хадданза болх беш я Дай-мехка Сийлахь-боккхача тІемах лаьца ядаьча книжкай выставка. Дешархошта тІема-патриотически кхетам балара чІоагІа йоахко ю школа кулгалхочо воа, Беркен-Хаев Шахмардий Жабраьила. Из гІулакх чІоагІа инициатива йолаши безам тІабахаш леладу классе боаца болх вІаштІехьбоахача Макагонова Галина Ивановнас, военни гІулакха кулгалхочо Арсельгов Зяудина Хьусейна, йоккхагІйолча пионервожате Шадыжева Резидас.

Цхьа бахьан доацаш дац 1975 шера 21-чен 22-чен феврале чакхъяьхача «Жи кІаьнк» яхача конкурсашкен патриотически яьли аларан районе хьалхара моттигаш яьхарац дукхьал цу школера дешархой хилар. ВЛКСМ райкомо а лоархІ № 3 йола юкъера школа тІема-патриотически балха эгтара чІоагІагІа яр, цудухьа укхаза каст-каста чакхйоах районни мероприятеш.

Цхьабакъда школе яц «Зарницан», «Орленкан» стендаш, отрядийн взводийн уголокаш, республикански штабо еннача рекомендацешка хьежжа хаьханнахьа инструкторско-методически занятеш яц батальоний командни составаца, массе а чинах болча командиранна шоаш белгалбоахаш йола знакаш лелаяц.

Іан зэмалахьарча этапе дикагІа гІулакхаш дукха чакхдаьхад № 2 йолча Назрановски юкъерча школе, № 13 йолча школе-интернате, Дошалкъий-Юртарча юкъерча школе, Яндарерча юкъерча школе, района кхыча школашка.

Коталон цІей хьатІаккхача юхейисар вІалла дукха ха а яц, хІаьта хІанзчул тІехьагІа де деза хІамаш дукха да. Эггара саготагІа хургба апрель бутт.

«Зарница» «Орленок» хІара батальоне чакхъяккха еза «Поиск-30» яха операци. Даймехка тІема берригa ветеранаш бовза беза, юнармейцийн кулгашца хІара ветерана сувенир кийчъе еза, цар цІей даькъала дувца а совгІат дІадала а деза.

ТІема сийлен музей йоацача школашка тІемен къахьегамен сийлен уголокаш хьае еза шоай микрорайонера, юртара, районера Даьхе лораеш хиннараш хьа а хьокхаш.

Батальонашка чакхъяккха еза «Даьхе лорае кийча ва» яха операци.

В. АРЮТКИН,
«Зарница», «Орленок» яхача тІема-спортивни ловзарий республикански штаба начальник.

Советски Союза Маршал Г. К. Жуков (аьрдехьа) г. Модлена (Польша) районерча командни пункте, 1-гІа Белорусски фронт, 1944 шу.
ТАСС фотохроника.

«Нормандия—Неман» яхача эскадрильяй летчикашта хьалхашка тІема декхар оттадош ва подполковник К. Д. Орлов.
ТАСС фотохроника.

Авиационни дакъа летчикашка шоаш Іоадаьча ахчах хьаейта Расковой цІерагІа самолет - истребитель дІалуш я Молдаве кхалнаьха делегаци. Действующи эскар 1943-ча шерара март.
Л. ВЕЛИКЖАНИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ХАЛКЪА ЧІИР ЛЕХАРАШ

Фашистски гІаьрахоша вай мехка тІалаьллаяр Іалаьмате йоккха тІема машин. Шоашта доккхий зенаш а дайташ цар вІаштІехьдаьлар мехка ма хьбузехьара массехк районц дІалаца. Цхьабакъда уж дІалийцача хьалхарча денйошке а денз ший тайпара шоллагІа — партизански — фронт йолаелар агрессорий тыле. Партизаний девиз яр Коммунистически парте тІахьехам: «...МоастагІчоаи цун гІоначаштен лоалурглоаца хьалаш увттадолда, гІа мел баьккхача метте царна тІа а кхувлда, уж хІалак а болба, цар мел лаьрхІа гІулакхаш юкъагІдоахалда».

МоастагІчун тыле советски халкъо лоаттабаьча къовсама белгалагІа йола оагІув яр цун а юкъарчал доацаш кулгалдаьр Коммунистически парти хинна хилар. Из вІаштІехьа а баькха, цунна керте эттар из, политически маІан долаш бир цо из, ЦІеча Эскара ма-хогта новкъостал дара тІаберзабир. Дерригача халкъа болама керте авторитет йолаш бола коммунисташ кулгалхой оттабир парте. 1941 шерре а моастагІчо дІалаьцача советски территоре тІа къайлагІа болх беш яр парте 18 обком, 260 окружком, горком, кхыйола партийни органаш, хІаьта иштта Іалаьмате дукха подпольни партийни ячейкаш а группаш а. Верригаш а цу хана моастагІчун тыле шоай гІулакхаш чакхдоахаш 65500 коммунист бар.

1942 шера вІашагІъехкар парте къаьстта тІема оперативни органаш — партизански болама штабаш. Лакхехьарча Главнокомандоване ставке болх беш яр Белоруссе Компарте ЦК хьалхара секретарь П. К. Пономаренко керте латта партизански болама Центральни штаб. Штабаш яр фашистски оккупацена кІал нийсъеннача союзни республикай Компартей ЦК-ашка а. БІарча цаІ йолча центрера кулгалдеш хиларо къаьстта дика вІаштІехьбоаккхар партизански болам. ЦІеча Эскарон партизанашен етта хІамаш бувзам болаш нийсъе торо хулийтар.

Эггара дукхагІа нах юкъеозаш бар оккупантий политически, экономически, тІема мероприятеш юкъагІъяхар духьа бахача наха лоаттабаь къовсам. Цунна юкъе дакъа лоацар миллионаш болча патриоташа. Цул совгІа, бахача наха кхоабар, тІадувха барзкъаш телар партизанашта, дакъа лаца цар мугІараштa юкъеухар, тІом латтача моттигашкара царна герз тІема кхоачами гулбора, доарахой лелабора, разведка йора.

Хьунашкен лоамашкен шоашта чІоагІаленаш еш а тІема гІулакхаш чакхдоахаш а яр партизаний йоккхий формированеш — бригадаши соединенеши. Шаьрача аренашкен хьу тІайолча аренашкен къовсам лоаттабора йоккха йоацача, къайлагІа лелача диверсионни группай низаца.

Партизанаша чакхдоахача гІулакхий чІоагІагІа йолча формех цаІ яр моастагІчун тылашка еш хинна рейдаш. 1943 шера июнера сентябре кхаччалца йІаьха хилар, масала, С. А. Ковпакага команда хиннача соединене Украинан Белоруссен 13 областе гІолла чакхйоадаш, Венгре доазонашта дІатІаотталца яь гІоръяьнна Карпатски рейд. МоастагІчо ковпаковцашта духьала яьхаэ полицейски ворхІ полки жандармере къаьстта ахи батальони, кхоъ эскара полк, авиаци, артиллери, танкаш. 11-за гонна юкъера яьнай соединени. Рейд ена хана партизанаша моастагІчох ваьккхар 3900 совгІа салтеи эпсари, бІун 19 эшелов, 14 машиньккъ 88 тІоньккъ эккхийтар, низ болаш хІама техар дрогобычски мехкдаьтта промыслашта. Майра рейдаш йир партизаний кхыча соединенеша а.

Халкъа чІир лехараша моастагІчун тыле, керттерча дакъе Белоруссен Российски Федераце хьун районашкен, мукъаяьхай партизански крайш яьна цІи дІаяха шерра районаш. Уж ерригаш — а цхьана лаьрхІача Дане, Голланде, Бельге территореш мисссел яр. Партизанаша халданза шоай тІема гІулакхаш чакхдоахача районашка нах баха йоккхий пункташ мара яцар оккупантий бе, машинаькъаш а лорадора цар. Масала, республика територех 60 процент белорусски партизанаша тІахьожам лоаттабеш яр.

Мухьаш дІа-юха кхухьилга, къаьстта а машинаькъашка гІолла, юкъагІдоахар партизанаша. Масала, массе метте рельсаш дохадеш 1943 шера аьхки чакхъяьккхача «Рельсови тІом» аьнна цІи тиллача операце чулаьцаяр 1000 километр гаргта йІаьхен 750 километр кІоарга дІачуйодаши йола территори. Цунна юкъе дакъа лоацар 100 эзар гаргтача партизацен партизански отрядашта юкъе боацаш бахача нахех.

«Эрсашa массе метте (Белоруссе — Авт.) наступлени йолаеча бийсанна, — дува гитлеровски транспортни служба начальника Г. Теске́с, — «Центр» яхача эскарий группа участке, 1944 шера июнь бовш, низ болаш, тхо уйлах дохадеш лоархІаме мел долча наькъашта тІахьаьлхача партизанаша ше дергдар фуд ца ховча баьккхар немецки бІу. Цхьан бийсанна 10,5 эзар гаргта минен снарядаш еллаяр партизанаша, хІаьта царех 3,5 эзар мара хьалаха вІаштІехьдаланзар. Партизанаш чухьалтар бахьан долаш дуккхача тІонаькъашка дийнахьа марен терз а долаш ха оттадаьчул тІехьагІа марея дІа-юха даха йиш йолаш дацар тхо».

Оккупанташа доккхий низаш духьалдоахар халкъа чІир лехарашта. Масала, 1944 шера гитлеровцаш шозза гІертар, январен апрелен, Белоруссе Полоцко-Лепельски партизански края партизанаш хІалакбе. Январе авиаце, танкаша, артиллере гІо а деш, партизанашта духьала латаш яр шн дивизи, эсэсовски полицейски доакъош — верригаш а 60 эзар салтен эпсари. Цхьабакъда цар лоачча тІема тІехника духьала эттар 17 эзар саг юкъе хинна 16 партизански бригада.

Советски бІуво наступлени йолаьчул тІехьагІа партизанаша хих дехьавоала моттигашьа а лийца, шоай карара ца йоалийташ лоаттайир, моастагІа тІехьашка варгвола наькъаш хьалийхар, эскара регулярни доакъошца цхьана мукъаяьхар нах баха пункташ. «Эрсашца хиннача тІем тІа санна айха бувзам хиннабац цхьанна а кхыча тІем тІа, — тІом чакхбаьначул тІехьагІа мукІарал даьд гитлеровски инарала Л. Рендулича, — партизанаштен регулярни эскаран юкъе».

Фашистски дорха оккупационни режим тІалаьттача городашкен нах бахача йоккхийча пункташкен къовсам лоаттабора подпольни организацешен шоай кара мел йолча средствашца гІаьрахой мероприятеш юкъагІйоахаш хиннача бахача нахен. ДукхагІйола подпольщикаш маьрша балхаш деш хинна нах бар. Безача маьхах — патриотий цІийца Іоайора опыт. Цхьабакъда подпольни цхьа организаци йохаяьча метте хьахулар итташ керда яраш, вийнача цхьан турпала-подпольщика меттел хьаувттар итташ кхыбараш. Диверсеш, маькара разведкаш яра говзаичаш а хулаш дІаувттар болхлой, инженераш, хьехархой, студенташ, цІен-иоаной. 1942 шу юкъе кхаьчача хана моастагІчо дІалаьцача территоре тІарча нах бахача хІаба пункте шоай гІулакхаш чакхдоахаш яр подпольни организацеш.

Подпольщикаша моастагІчоа етташ йола хІамаш тІа-тІа дукхагІа хулар. Орша яхача станце лелаш хиннача Заслонов Константина подпольни группо, «кІора минаш» (кІора доа тІаулла взрывчатка) а схкаш, 1941 шера ноябрера денз 1942 шера феврале кхаччалца 100 гаргга поезд ахка яхийтаь, 170 совгІа паровоз бохабаьб, дукха цистернаши вагонаши хІалакъяьй. ТІема лелача группаша шоай гІулакхаш чакхдаьхад Украина, Прибалтика, Российски Федерацера дІалийцача районашкарча машинаькъа станцешка. 1943—1944 шерашка партизанаша къаьстта шоай тайпара минаш тела йолайир дуккхача подпольни организацешта, хІаьта из бахьан долаш дукха а доккхагІа хулар диверсеша деш дола зенош. Минаца майра, низ бола диверси йир подпольщика Ф. Крыловича 1943 шера кхоана 30 июль да яхаш тховсара Осиповичи станце. Из экхарон цул тІехьагІа яьннача цІерон хІалакйир доагор тІема кхоачам, техника тІахнина йиъ эшелон, цу дакъе «тигр» яха 30 танк — цу хана уж жал арахецар уж бетта Германе танкови промышленносто — тІахнина состав а.

Промышленни предприятешка а леладора диверсионни гІулакхаш. Болх бергбоацача йоахар станокаши механизмаши, телхайора бедал а кийча продукци а. Кхы лертІабаккха вІаштІехьдаланзар гІаьрахой, масала, Донбасса металлургически заводий болх, царга кхачанзар донецки кІор а. Болх беш яцар Днепропетровска, Кривой Рога, Одесса, Рига, Каунаса, Минска, дІалийцача кхыча городий дукха заводаш.

МоастагІчох дола чІоагІа лоархІаме хоамаш кхухьар подпольщикаша. Белгала аьлча, Курски дуге гитлеровски командовани наступлени кийчъеш хиларах хоам бера партизански разведчика Н. И. Кузнецова город Ровнорча подпольщикий новкъосталца.

Советски партизаний мугІарех хьа а кхийтта юкъарча моастагІчоа духьала къовсам лоаттабеш яр словацкий польски формированеш, румынски, австрийски, немецки антифашисташ. 1944 шера вайца оагІув болча мехкий территореш тІа яьлар дукха советски партизански формированеш, моттигерча партизанашца цхьана моастагІчоа хІамаш еттар цар Польше, Чехословаке, Румыне, Венгре. Советски мехка 40 эзар совгІча гражданаша дакъа лоацар европейски мехкий духьален болама юкъе.

Партизански болама моральни физически тишбора фронте буташи салаІа боалабеши бола моастагІчун бІу. 1942 шу юкъе дахачул тІехьагІа денз партизански боламца лоаттабеча къовсама пайда эпанза ца боалаш хилар гитлеровцаш советско - германски фронте тІом беш хиннача бІун 10 процент гарггачох. Цул совгІа, нах бахача ерригача пункташка лоаттайора цар, тІа-тІа алсам а йоахар йоккха тІема-административни аппарат, полицейски воински гарнизонаш, контрразведывательни органаш. Цу деррригача гІулакхаша фронтера юхаувзапза дарг доацача доахар доккхий низаш.

Партизански формированей социальни къамани составага хьежача гуш дар советски партизански боламца дакъа лоацаш деррига халкъ хилар. 1944 шу доалуш партизанех 30 процент совгІа болхлой, 41 процент гаргга колхозхой, 24 процент совгІа гІулакхера нах бар. Партизански формированешта юкъе а болаш гитлеровски гІаьрахоех латаш хиннаб вай мехкарча массе къамах бола викалаш. ИттлагІа дакъа гаргга партизанаш кхалнах хиннаб.

Халкъа чІир лехарий мугІараштa юкъе а болаш латаш хиннаб дукхха кагирхой.

ДІалийцача районашка баьхача наьха партизански къовсамо цІаькха а хьахьехкар, шоай хьаьсара Советски Іаьдал советски наьха мел деза да.

Владимир БЫСТРОВ,
исторически Іилмай кандидат.

АПН.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ВЬЕТНАМА ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКЕРА ХОАМАШ

НИНЬБИНА ЦIЕРАШ

ДРВ-е хьалъяь цхьанай машар юхаоттабаьчул тIехьагIа алхагIа йола электропередачай высоковольтни лини. Ниньбинерча реконструкци еш йолча теплоэлектростанце ток форда йистерча Ниньбини Тханьхоаи яхача провинцешкарча дуга дувча районашка гIоргья. Электропередачай лини юллача 20 метр лакха металически опораш оттаеш хиннай советски техника.

Парижски соглашени яьчул тIехьагIа дIадахача шии шера юхаметтаоттаьй тIемо йохаяь хинна ерригаш а хIана яц аьнна йола электростанцеш. Цхьадолча даькъе болх бе йолаялийтай кердаяраш — Уонгбинерен Ниньбинерен. Хьалъяьй 320 километр электропередачай линеш. 1965 шерана ниайсина ДРВ-е йоакхка электроэнерги 80 процент дукхагIа хиннай.

О. ОЛЕЙНИК, АПН соб. корр.

Ханой.

ВИНА КЕРДА КВАРТАЛАШ

Винь — американски бомбаш чуеттарах геттара чIоагIа йохаяь Нгеан яхача провинце административни центр. ХIанз керда юха хьалъеш латт Винь. Города кердача кварталашта планировка еча доккха новкъостал даьд ГДР-ерча специалисташа. Керда хьалдеш дола дукха гIирсаш хьайхагIа хиннача города доазопел гаьнна арадувлаш да. Промышленни районе хургья заводаши фабрикаши, вокзал, товарни станци, порт. Культурни центре хьаелларгья дешара заведенеш, музеяш, клубаш, стадион. Вина тоннахьа хургда баха нах баьцалвараншеи сомаеи Iалашбергболаш дола подсобни боахамаш.

О. ОЛЕЙНИК, АПН соб. корр.

БОККЪАЛ БАШХА «ЧУК»

Вьетбак яхача автономни районе а Каобанг яха провинци. Вьетнама Демократически Республика доазонел гаьнна арахьа йовзаш я хьун продукци чакхйоахача моттигерча заводо арахеца бамбуках яь хIамаш.

— Тха керттера белал я, — йоах предприяте директора Доан Чонг Луана, — «чук». Цун дIаьхя диткъа нийса бIоагIий бамбука дукха итташ тайпашта юкъе белгала да. Кхыметтел чоалхазнеча, хозача куца, хьаьналча гIулакхий символ санна вьетнамски фольклоран литературанен юкъе а яхай «чук».

ХIаьта цунах найда эцарга диллача, «лакха хи болча» бамбуках цIеной тховнаш тIа дехка бекъий, IодогIа бIоагIий ду, йовкъаш ехк, доккхий дийна кресла ш а цунах ду. КIезгагIа «лакхлуш» долча сортех мебель а зIакий гIуркхаш а ду... «ЗIамига чук» декоративни гаьнашта меттел дIайогI городской паркашка, скверашка, бешамашка.

ТIа-тIа дукхагIа хул «чуках» хьалеш дола товараш, дунее халкъашта юкъерча рынке чIоагIа хоатташ да уж. Каобангерча заводо доазол дехьа йохка кхухьийт мебель, лыжни гIажамаш, лаккера чуккувсалуча кIалдехка улгаш, дукха кхыйола хIамаш.

Каобанга провинцерча лакхача лоамашка йоккха бамбукови роща я. ТIаккхувш болча моастагIех хьулавенна 1941 шера цу моттигашка хиннав новкъост Хо Ши Мин. 20 шу даьнначул тIехьагIа цIаькха юхавена хиннав из укказа. Ленина цIи тиллача, цIеначa хьеIача хьаста йистте «чука» массехк галг дIаегIай цо. ХIанз ерригача ДРВ-е а санна, Каобанге «чука» а бамбука кхыча сортий а хьу тIайола лаьтташ хIара шера дукхха бIаьш гектараш дукхагIа хул.

Ю. ЧУРЬЯНОВ, АПН соб. корр.

Ханой.

МАЛХБУЗЕНГЕРМАНСКИ КАЛЕЙДОСКОП

ЦАIН АХИ МИЛЛИОН МИШТА ЛОЧКЪАЕРГЬЯ

Малхбузенгерманск городий улицашка каст-каста нийслу, йоккха «мерседес» гIашлой тIехбувлача наькъа юхе махкаьчнига а цIаькха тормоз техе юха а сонаш, цунна гаргга кхаьча йоагIача тишъеннача «фольксвагена» тормоз тоха ца кхувш йола моттигаш. ВIашкакхет. Тата эикх. Водителашта хIама даьдац, сиха йоагIаш хиннаяс. Цхьабакъда «мерседеса» бух вIашкабихьаб, хIаьта тишъенна «фольксваген» кхалаж тIа дIакхосса мара ца езаш я. «Страховка яьраша хьатокхаргья», — дош кхосс тешех цхьанне.

Массаза а наькъашка хулаш дола хатар мара мичад из аьлва хеталу. Цхьабакъда, иштта аьттув болаш нийсденна гIулакх «хатар хиннача» шишеца сарраxье а ресторане «дуларгдиш» вла дац.. Шоашта ховшшехьа а иштта харц аварещ елга ФРГ-е эгара чIоагIагIа яьржача хIиллаех цаI я. Алхха цхьан Хагене «аварийщикий» бандо страховой обществай моттигера отделени шера цхьа миллиони ах миллиони маркана Iехаяьй.

ХIилланчаща массадола хIама теркал а деш, вIаштIехьйоах шоай операцеш, цудухьа уж хьагучабаха атта дац. Из бахьан долаш страховой компанена йреидагIа йоккха электронно-вычислительни машина а нийца, цу чу ехка йолаеннай шоашта бакъ ца хетача ерригача аварееx йола даннеш. Электронни анализо новкъостал даьд хагенски банда гучаяккхара. Суде барий гIанда тIа нийсвеннав моттигера пхи лавочники хатар хиннача метте протоколаш уеттадаь полицейски вахмистри.

НУВХАШ УВЗАЧА ГОННАХЬА

Дукха ха йоацаш а тIехьа нувхаш увзаш цхьаькха а немце вацар малхбузенгермански городашка. Городской управаша кхыметтел хоастора плакаташ а арадоахар моакха спецовка а ювхаш, нувхаш кхухьечуш кий а туллаш волча Iаьожа бIарг болча южаннина сурт тIа а доллаш. Йоазоно йоахар: «Гастарбайтер» вай городи цIена халийтара йоакхоеш ва. Хам а бе, сий а де цун къакьегама.

Боньонца йола анахронизм моrг да уж плакаташ хIанз: нувхаш кхукьача машинаш тIа болх беш тIа-тIа дукхагIа немций ба. Мел аьлча а, нувхаш гулъечуш аьаль хьабе белх боацаш висарах телача пособел дукхагIа ма-дий. Дукха ха йоацаш а тIехьа «гастарбайтерий» халача къахьегама хаш белга кхойкадеш хиннача городской магистралашта хIанз молагIа бахьан а даькъе дIабоах уж, кхыметтел вIалла лоадамбоацача балхаш тIара а, цига дIаваттабу аьаьи доацаш бисa квалифицированни малхбузенгермански болклой. ФРГ-ера хьабе болх боаца нах моцагIе а миллионал тIехбаьннаб.

ДЕПУТАТА ВАГНЕРА ШОЛХА ВАХАР

Довнех дизза долча ФРГ чуча политически вахаре въаьстта моттиг дIаловцаргья хIана уж сакъата чакхдаланза долча цу истофена юкъе, долалча хIамаига ладийгIача.

Боннски парламентски гIозараншта дика вовзаш вар дукхача шерашка ХДС/ХСС фракце секретарь хинна бундестага депутат Лео Вагнер. Лакхача дегIара хоза гIов-сибат долаш, дIатIахьежача ларкхIа тоам болаш вола къонаха, хьалха католически гимназе директор хинна Вагнер парламентски гIулакхаш кIоарита довзаш ва аьнна хеташи ший босса Франц-Йозеф Штрауса бакъахьара сагa лоархIаши вар. Ши шу хьалхагIа Вагнерах декхар хьаьрчача хана фракце ше кассера къайлагIа 160 эзар марка хьожаяьй цунна. Из ахча, хIанз гучадаьнначох, низткъа цхьан кIинканига мара теадац цунна.

Шоай декхар цIаларга сатувса кIордадаьча кредиторааша протест еннай Вагнера векселаша миллион маркана кхоачам беш ца хилара. ХIаьта депутатага даьлла деррига декхар ши миллион марка совгIа дар. Бундестагера гIулакхаш дий а ваьне Iаьдала машинаца массаза а лоаллахарча Кельне водаш хиннав Вагнер, цига сакъердам бнаьб по яххар ле кийча болча мехкарашцеи цигарча зуламеча нахаця. Цигарча «гIозарашка» вовзаш хиннав из «кус» дола Лео» яхаш цIи а йолаш.

Н. ПОРТУГАЛОВ, АПН соб корр.

Бонн.

«ЧIОАГIА ЛАТТ КУБИНСКИ РЕВОЛЮЦИ»

1961 шера 19 апреле американски империализмо чуоттабаьраш яша а баь Плайя-Хироне котало яьккхай кубински халкъо. Кубай эскарон халкъон лоацача хана парх аьнна йохаяьй герзах тоабенна хиннача интервентий отрядаш.

...Тай техача санна нийса асфальт йилла никъ. Шнина а оагIорахьа — баьццара пенаш санна латташ тропически гаьнаш, къулбехьенгахьа, Кочинос яхача заливанен Плайя-Хирон яхача поселканеи гаргаме вода наькъа йистоица дукхагIа ягIа 1961 шера турпалеча апрельски деноцка даьхей революции бахьан долаш шоай сипош дIаденнача салтийи халкъа ополченцийи цIераш тIалатта обелискаш.

Плайя-Хироне чукхоачаву наькъо. ХьалхагIа кIезига йовзаш хинна из форда йистера поселок тIакхувдача чурчеи арахьарчеи моастагIчох революци лорае герз бе а делла дIаотта массаза а кийча долча халкъа турпалален къонахчален символ а хинна дIаэттай. «Даьхе е валар! Вай котдаргда!» — революцена карагIдаьннараш из лозунг а долаш, лорале 1961 шера дIаэттар халкъ.

Поселка мемориальни музее дIачувоаллача — йохаяь американски танк, грузовик, оагIоца доаллаш Iаьржача керта-туте сурт а долаш дола катер, чуяйтача цхьан самолета гаргаш. 80 гаргга американски самолет яр къонача республика садикъа аьнна империалисташеи контрреволюционерашеи — Кубе царех оалаш ма-дарра «слизнякаша» — йолаьяча тIема авантюрана юкъе дакъа лоацаш. Цхьабакъда деррига а 72 сахьат мара эшанзар кубинцашта чуоттабаьрий банда йохаяра.

Соахка январе Гаване дукха нах гул а бенна хиннача кубино-советски доттагIала митинге КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева аьлар: «1961 шера интервенташ бохабаро, халкъ ший къаргалхоцта гоцахьа кхотадаларо, социалистически Кубай оборона чIоагIъяро вежараша долча социализма мехкашцара цун массе оагIорахьара бувзамаш дегIадахкаро — цу деррига хIамашa дог теша а деш деррига дуненга дIахьекхар, кубински революци чIоагIа латташ хилар, хIаьта Ленина дешашца аьнна, цхьа мах болаш из хилар, хIана аьлча ше лорае хов цунна».

Плайя-Хироне тIом хиннaчул тIехьагIа дIадахача шерашка довзаргдоацача доллаш хувцаденнад цу района кхи. Боабьча тIемахошта дегIа памятникаши Карибски форда гIомара йистаца хьалдаь пулеметни бIенаши мара хIама дац хинна тIом лагабохийташ. Форда йистацара ушалаш йокъаяьй. КIоарга ягIача кIстаргашкара хьадаьккхача лаьтта хьабаьб Кубе эгара бокхагIа йола цитрусови сом лелабу боахам. Поселке урагIъяхай «Виктория де Хирон» яхача чкъаьорий доахарий школа корпусаш. Плайя-Хиронера гаьна йоацаш, Гуаме, хьайиллай эгара хозагIа йолча туристонски центрех цаI.

Массаза а санна Плайя-Хироне котало яьккха хIана доалача аргIапарча шера къахьегама фронте керда толамаш а доахаш накъаболх кубинцаш. Къаьстта хьинар айденна къахьег Кубай халкъо укх шера — 1975 шу — коммунистически парте, тохкамах чакхъяьннача кубински къахьегамхой авангарда Хьалхара съезд хула шу ма дий. ЛоархIамеча событена кийчлуш ба беррига мохк. Кубай халкъа хов: дегIаена социалистически общество хьалъяра наькъа тIа керда декхараш белгалдергда коммунистий форумо.

Тахан кубинций маьрша къахьегам империализма кердача тийшача балхех тешаме лорабеш ба кубински Революционни герзаша, царча низий чIоагIалца, Советски Союзацарчеи ерригача социалистически содружествацарчеи цхьоагIонцеи доттагIалцеи. Ший толамаца цхьана лакхлу революционни Кубай сий. ТIа-тIа дукхагIа хул Кубайцара бувзамаш дегIакхувла лаош йола паччахьалкхенаш. Соахка кхы а латиноамерикански шин мехко — Панамои Венесуэлои — юхаоттадир ПаргIатон ГIайренцара дипломатически гIулакхаш. Кубайна блокада оттаяра политика бокъонца юкъагIа йисай, хIаьта цунах тIа-тIа дукхагIа тешаш боагIа кхыметтел дуп автораш шоаш а.

Г. ПЕТРОВ, ТАСС корреспондент.

Гавана.

ПРОЕКТИРОВЩИКАША БАРКАЛ ЙОАХ

Города Горьнена гаьна йоацаш уллача Кстоверча мехкдаьтта чакхдовхарашцара укх деношка «Грозгипронефтехим» институте укх тайпара телеграмма кхаьчар цигара: «Грозный, Грозгипронефтехим. Директорга Макарьевга. СССР госстандарта решенех 1975 шера 26 феврале тха изобутана еннай паччахьалкхен дикала Знак. Баркал оал оаха института коллективана абсорбционирующи газофракционирующи установкана проект тIехдика оттенрах. АГФУ яхача шоллагIча продукцина аттестаци кийчйеш да тхо».

Нагахьа мара нийслуш хIама дац производственникаша проектировщикашта баркал оалаш дола гIулакх. Цхьайолча хана биц а бале хьоаха ца беш бут цао проектировщикаш. Къаьстта бокха акхаь хиннаб Кстовера кхаьчача хоамах «Грозгипронефтехим» института проектировщикашта, кастта хулача шоай института 50 шу дизара цIейна хетадаь къахьегама совгIат да из.

Е. ГРУДИНИН.

Ленински комсомола цIерагIча московски заводе «Москвич-2140» серийно араехецара кийчо еш латт. Кузов хозагIа хиларцеи салон дикагIа вIаштIехьъяккхарцеи белгала я из. Хувцаенна радиатора облицовка, хьалха хьадагIаш хинна конаш хIанз наIараштa чутеIа а даь наIарий панелех довхк. ШерагIеи Iохайна вагIара паргIатагIеи да кхерамзлен тIехкарашца Iалашдаь гIандаш. ХозагIа я приборий панель а.

«Москвич-2140» автомобила тормозной система дукха тешамегIеи эффективнегIеи я. Машина фараш шеткаши омывателаши йолаш я, из къаьстта лоархIаме да бус лелача хана.

Автомобила керда модела тIа оттаяьй 82 говрий низ бола двигатель. Цо торо лу сахьата 150 километр никъ бе. БIаь километр никъ барга дIадода 7 литр бензин.

Паччахьалкхен тохкамех чакхъяьннай «Москвич-2140». 1975-ча шера завода керттерча конвейера тIара араяргья керда автомобилаш.

СУРТА ТIА: автомобиль «Москвич-2140».

В. АРУТЮНОВА сурт. АПН.

ЛОРА ХЬЕХАМ

ГIАЬЛЕ ХIАНА ЙИТАР АЗ

Башха дукха ха яцар со гIаьле увза волавенна, 1959 шера денз, Карагандински паччахьалкхен медицински института 6-ча курсе деша вагIаш. «Башха дукха ца яцар» ях аз, хIана аьлча сона бовзаш ба школе деша багIача хана денз гIаьле увза а болабенна, гIаьле увзара стаж хIанзле а 30 шерал тIехъяьнна нах.

Юххьанца волалуча хана шин шера гаргга кIур чу ца тохаш нйзар аз гIаьле.

Нагахьа санна со гIаьле увза волавеннача хьалхарча шерашка из салоIама, ханача тарвала гIерташ юкъ-юкъе мара аз леладаь деце а, ха дIа ме йода дукхагIа чам болар сона гIаьленах. Йоацаш висача вIалла са а ца тохалуш увза ваьлар со гIаьле мединститут йистe а яьккха 1960 шера города Карагандерча 4-ча городской клинически больнице лора — патологоанатомалла болх бе волавеннача хана.

Сов тIехъяьккха гIаьле увзараша шоай организм толхаю. ЦIаккха а гIаьле ца нйзараштa ховргдац из — дукха гIаьле а нйза Iовижачул тIехьагIа Iуйрийна хьагIеттача сагага мел во хьал хул. Шиъ бала санна лазаш корта, гIоарал дай, даара чам боацаш къахьа баге, Iетто дог ухаш, хьайоагIаш гIира хьадж. ВIалла са а ца доаккхалуш бIаргех хий даллалца кхайкавеш, хьаухаш кIуро Iаьрждаь бIеха туташ. Во сурт да хьона. Шийгара бала байбар духьа алкоголико шоллагIча дийнахьа похмель еш санна, Iуйрийна ший ма-хулла хьалхагIа гIаьле оза гIорт, цунах шийна у хуллашехьа а. Боккъонца гIаьле озаш волча саго дийнахьа цаI, шиъ а кхы дукхагIа а пачка сигаретий е гIаьлений оз, хIаьта сага организмана мел чIоагIа Iаткъ из. Хьожаргда вай цхьан саго цхьан дийнахьа цхьа пачка озаш хилча шера мел сигареташ оз — 7 эзар совгIа хул уж. Цунах ховргда шоана дегIа зенне болла кIур сага пехкашка гIолла мел чакхбоал, гIира кховра юхе а дуташ.

ГIаьлен кIур къаьстта чIоагIа Iаткъ чIоагIъенна яланза йолча берий организмана а унахцIена тIехье хила езача кхалнаьха организмана а. Кер чу бер лоацаденнача нанас гIаьле увзаши малар молаши хилча, хьахулаш дола бер эйпе хул. ХIаьта гIиро сакхат ду бера ховхача организмана, садоаха наькъаш толхаду, дега лерттIа болх байташ. Цул совгIа бронхит а хьоаду—ший зулам садоахача наькъашкара дIа ма доладой гIиро. Шелал кхийттача хана чIоагI а луш, бронхиальни астмага дала тарлу бронхит.

ХIаьта юххера а хало тIаоттар дог да, пехкий пхаьнашкарча давленеца а фо чуувза пехкий низ ца хиларца а къовсам лоаттабе безаш хул цун аьтта оагIон. Цул совгIа, гIиро цIий лела пхаьнаш, къаьстта а дега цIий телараш, готду. ХIаьта, нагахьа санна вешта а саг цамогаш хуле — гипертонически атеросклероз яхача лазарех, — кер чурча гIиро кхы а чIоагIагIа толхабу дега-пхаьний болх.

ГIаьлено аьттув боаккх зуламе дестамаш хьоалара, белгала аьлча, кхалнахачул 6-зза дукхагIа маIача наьха пехкашка хулаш йола рак хьахилара, лохерча маьжиний пхаьнаш гот а деш цIий лаьгIдеши дуах докъадеши дола облитерирующи эндартерий дегIадоаладара.

Уж деррига хIамаш ховлийхьогI гIаьле увзараштa?! Дика хов. ХIаьта а шоашта из ховшшехьа а толхаю цар шоай организм. Сендухьа аьлча? КIур чутохаш салоIам хул аьнна хетарах. Цхьабакъда уж шоай деша чIоагIа хуларе, цар шоай денал ураотталоре, дукха кхераме, цу даькъе дега-пхаьнашка а хулаш дола лазараш чарна юхедоагIаргдацар.

Вай обществана юкъе гIаьле увзилга сел чIоагIа даьржа хилара эгара бехкегIа яр, сона хетаргахьа реклама я. Кхы чIоагIагIа хила йиш йоацаш я город Грозне тхьамкий продукце реклама. Гастрономически тикаш, ларекаш, киоскаш, кхыйола общественни точкаш ца йийцача а, тхьамкий фабрикай продукци хьашт мелл я кхыметтел «Союзпечата» киоскашка а.

Газеташи журналаши дохкача киоске гIаьленаши сигареташи хIана йохк, аьнна аз шийга хьаттача, киоска чу латтача цхьанне жоп делар сона, план кхоачашъяйтара тIехьа тIателаш я уж, аьнна.

Со бокъонца цец-эма ваьлар, цкъа Красни Фронтовикий улицагIарча Главпочта зданена юххерча морожни йохкача киоска чу сигареташи гIаьленаши бIаргаяйча. Морожни сигареташи! Цхьаккха дича а шоайла цхьана тарлуш яц уж.

ГIаьле увзарах доала зулам, лор се хиларах тарра, геттара дика ховш со хиннавале а, укх тIеххьарча ханналца из йита мегадац сона. ХIанз доагIача оршотдийнахьа денз озаргъяц аз оалаш, массагIазза йита гIийртав со из. МассагIазза юта а юташ, юха увза волавеннав! ГIаьле гоамлургйола хIамаш мел дукха хьийхад, могадаьд сона! Цхьаккха дича а вIаштIехьдалацар са гIаьле йита.

Цкъа цхьан Iуйрийна, 1974 шера 1 октябре дар из, са ца доаккхалуш висар со хьаухаш гIира хьадж яр, кхайкавора, кер чура пхаьнаш лийлхача санна хетар. Циггача сайна дош делар аз кхы гIаьле ца оза. Дехке а ваьннавац. Доккха зулам доал гIаьленах.

Шоай денал ура а оттадийя гIаьле дIаяккха. ТIаккха унахцIенагIа хургда шо, дIаьхагIа хургда шун вахар.

С. ДОБРИЕВ, 9-ча горбольница лор.

Советски специалистий гIонца доккхий производственни толамаш даьхад болгарски энергетикашеи ниженерашеи «Козлодуй» яхача атомни электростанце хIинзале миллиард совгIа киловатт-сахьат электроэнерги еннай. Советски техника дикало, чоалханеча оборудованека ма-йоагIа монтаж яро, болгарски специалисташ дика кийчбаь хиларо торо лургья Козлодуйски АЭС-а шоллагIа энергетически блок йиллача ханал ши бутт хьалха хьалъяь яккха.

СУРТА ТIА: Козлодуйски атомни электростанци хьалъеча дакъа лоацаш болча советски специалистий группа.

«София-пресс» — АПН сурт.

ФЕ ХИЛА

БIаьсти юкъе кхаьчай. Хьалха доала зизаш тIадаьннад. кIай-цIе бос бола зиза техад гIамгIашта, боалашта.

Ма новкъа а хул, укх хозача хана цхьабараш дунеиах къаьстача, цхьабараша больницерча палаташка лазарца къувсаш бIаьстан денош доадеш хилча.

Алхха дIададахача цхьан кIирагIа 47 транспортни авари хиннай Нохч-ГIалгIайчен наькъашка. Цига виъ саг вийнав 26 сага йоккхий човнаш яьй.

Хала а хет, кхыметтел теша а магац, уж деррига хатараш наьха шоай бехкагIа, уж хIаман терко йоацаши дош да хеташи хилар бахьан долаш хулаш хиларах.

Менна веха а волаш машин лалла хар чIоагIа кхераме хилар кхета ца даьлга хьахьоких укх масало.

7 апреле ах бийса яьшача хана хиннад из. Ха яха йоккха саг, «Сельхозтехника» Шелковской объединене шофера нана менна веха а волаш ший воIо лехкаш йолча машина тIа хайнай.

Нагахьа санна бер долча хана моллагIа а харцахьара хIама дича цунга чIоагIа барт бетташ хиннабале а, кхийнача воIо хIанз леладеча харцахьарча хIаманна сатехад цо. Сатохарал совгIа, цунах тийша ший вахар а дитад цо.

Накха а хьувкхаш ше хьалкхеваьча ший нанна де доагIар даьд вехача воIо, Корта хьовзарах ше мичахьа лоал а ца ховш машин ахка яхийтай цо. ЧIоагIа човнаш хиннай наннен вехача воIан.

Наькъашка гIолла хIана дукха лел велосипедаш, мотоциклаш, цу тайпара кхыйола транспорт хехкараш.

Iанна тIа ца ховшаш лийна хIанз юха шаьрбечнабац уж лехка, наькъагIа лелара дисциплина дикка йицъялийтай. Уж ледарлонаш бахьан долаш шоай могашал йохаю цар, цкъаза вахарах а боал.

Дисциплина ца хиларах, наькъагIа лелара правилаш телхаярах авари яьй Гудермесерча мотоциклиста С. Сурингова. Свобода улицагIа боагIача наха тIатехай цо мотоцикл, хIаьта из бахьан долаш кхо саг больнице вихьав.

ТIехъяьккха сиха лаллар бахьан долаш мотоцикл тIакхIа а кхесса чIоагIа лозаваь ПМК-1044 болхло Н. Сирзаури. Из а иштта наькъагIа лелара правилаш телха а еш воагIаш хиннав.

Массехк ди хьалхагIа машина кIал а ваха вийнав слесарь И. Кульба. Цу гIулакха бехке ва веннар а «Чечингельстрой» транспортни контора шофер В. Нефедов а.

Йоккха авари яьй виноконьячни комбината болхлочо — керттерча винодела С. Гажаева. Менна веха а волаш машин лехкаш хинна из Грейдера тIаьхийттав. Цхьа ираз нийсдаларах ца боабеш бисаб цхьана молаш хинна Гажаев, цу предприяте цеха начальних Д. Саламов, «Грознефта» поисковни контора техник. Т. Прозорова. «Жигули» яха автомобиль кхы юха меттаоттаургйоацача яьннай.

Лаьтта енай бIаьсти, самукъадоаккха хоза ха, цудухьа хIанз ала лог доагIа: нах, лоралуш хилалаш, кхыдоа оашош ца дой а — наькъагIа лелара кодексо яхар делаш. Цо Iалашъергья шун кхерамзле!

А. ЧЕБУШЕВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

17 апрель

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. «Орленок» яхача телестуде концертни зал. «Саженцы» яхача вокально-халхарий ансамбла выступлени. 10.10 — Босбола телевидени. Чехов. «Нускал» яха телевизиони спектакль. 11.15 — Босбола телевидени. «Дунен халкъий творчества». 14.10 — Передачай программа. 14.15 — Маяковский. Литературах йола передача. 15.00 — Дай-мехка гIолла. Казахски Советски Социалистически Республика. 15.30 — «Эрний мотт». 16.15 — Шахматни школа. Ловзаболадурий класс. 16.45 — Босбола телевидени. «Самукъане стартош». 17.30 — Миллионий ленински университет. «Халкъа хьалторо тоаялар парте политика керттера декхар да». 18.00 — Ленински къама политика котъялар. Философски Iилмай кандидата Маккаева выступлени (нохчий меттала). 18.15 — Босбола телевидени. Хоккеях йола дунен чемпионат. Советски Союза сборни — Чехословаке сборни. Дюссельдорфера трансляци. 20.30 — Фильм. 20.35 — «Дерригаш а коммунистически субботнике». Грозненски горисполкома председателя Шамадина выступлени. 20.45 — «Массаз дийна». ГIалгIай художественни литература Ленина обоаз. Йоазонхочун Осмиева выступлени (гIалгIай меттала). 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. «Искусства мастераш». Халкъа артист Чирков Пиастехьлча — кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

17.40 — «Нохч-ГIалгIайчу Нохкъя». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Киножурнал. 18.25 — «Светлячок». Берашта йола программа. 18.55 — Берашта. Мультфильм. 19.05 — Къонача лиратовай республикански 6-ча совещанена накъа долхаш (нохчий меттала). 19.35 — Документальни фильм. 20.05 — «ХIанз кхиттера кхашка хий даллар да». 20.30 — Иллеш доах РСФСР заслуженни артистка Синявская.

18 апрель

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. «Самукъане стартош». 10.15 — Босбола телевидени. «Искусства мастераш», СССР халкъа артист Чирков. 13.55 — Передачай программа. 14.00 — «Азербайджан телефильм» яхача студе документальни фильмий программа. 15.00 — Твардовский. «Василий Теркин». Литературах йола передача. 15.30 — «Вай Iалама доттагIий да» в 15.45 — Босбола телевидени. Глазо. Концерт. РСФСР заслуженни артистка Эрделе а Центральни телевиденеи Всесоюзни радиои симфонически оркестро а кхоачашду. Дирижер Шостакович. 16.10 — Литературни произведенеш экрана тIа яхар. «БIаьха никъ» яха художественни фильм. 17.30 — Кагирхой гIулакхаш (гIалгIай меттала). 18.00 — Киножурнал. 18.10 — «Дай-мехка Сийлахь-боккхача тIема шерашка Нохч-ГIалгIай областной партийни организаци» яха беседа. 18.20 — «Кхоана деррига халкъа ленински субботник да». КПСС обкома секретара Керимова выступлени. 18.30 — Босбола телевидени. «Социализма дуне». 19.00 — «Телевизорашка хьожараша хаттараш ду, кхиташ ю, хьехамаш ду». 19.30 — Экрана тIа кинокомеди я. «Озорные повороты» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. «Вай поалатой» яха телевизиони зIамига театр. 22.30 — Босбола телевидени. Искусства мастерий концерт. Болгаре Халкъа Республика. Чайковски цIерагIча концертни залера передача. Пиастехьлча — кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

17.30 — Босбола телевидени. «Кагирхой творчество». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. «Пхьабуараши уж дашкаш». 18.30 — Музыкальни пауза. 18.35 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.55 — Хоамаш, реклама. 19.00 — «КIоанн панорама». 19.30 — «Хиш зархарах бола пайда» яха документальни фильм. 20.00 — Солцаев. «Асланбек Шерипов». Нурадилова цIерагI йолча Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен драматически театра спектакль (нохчий меттала).

РАДИО

17 апрель

6.30 — «Юргара вахар». «Лоамаш лаьгIенех дикагIа найда эцара наькъаш» (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.00 — Республикански газетий обзор. 8.25 — «Лаьтташ леладеча хьалхалттараштa дола концерт» (гIалгIай меттала). 9.00 — Интернациональни доттагIлен радиоклуб (гIалгIай меттала). 9.20 — «Кхуаш йоагIа тIехье къахьегамца кхетам а луш кхеяр» яха йоазонхочун Осмиева беседа (гIалгIай меттала). 9.35 — Ашараш. 9.45 — «Яхья толамаш лебадy» яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 16.00 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.15 — «ШариIата реакционни чулоацамах хьакъехьа» яха беседа (гIалгIай меттала). 16.30 — «Лакхала» яха радиовыпуск (нохчий меттала). 16.45 — «Ленин а Нохч-ГIалгIайче а» яха исторически Iилмай кандидата Юсупова беседа (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллен Грознен кIезиг-дукха морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 5—10 метр чIоагIа мух а хьекхаш ха хилен фегара температура республике гIолла 15—20, Грозне 17—19 градус йIоахал йолаш хилен тарлу. Кхоанен ломмен хувцалуш морхаш а йолаш, 19 апреле кIезиг-дукха логIа а делхаш. Йийхачул тIехьагIа тIагIоллачарча лаьттах гIор а еш бе-беча оагIорахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш ха хилен фегара температура бийсашка 1—6, деношка 15—20 градус йIоахал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехкоккхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделан — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела—3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря—3-34-38; отделов партийной жизни и культуры—3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 2-80-71; бухгалтерии—2-54-30

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект, 7/34. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/34.

Заказ 2818.